

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 7 APRIL 1926

No. 536

INHOUD.

	Biz.
HET TEKORT AAN EIGEN RIJST IN NEDERLANDSCH-INDIË door <i>Dr. R. Broersma</i> met naschrift door <i>Dr. A. A. L. Rutgers</i>	320
De verbindend verklaring der Collectieve Arbeidsovereenkomsten door <i>J. Smid</i>	322
IJzer en Staal in 1925 door <i>G. S. K. Blaauw</i>	323
De critiek op de oppositie tegen het Verdrag met België door <i>N. J. Harte</i>	325
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Vereenigde Staten als geldschietters van Europa door <i>L. Keesing</i>	326
AANTEKENINGEN:	
De Duitse zeehavenuitzonderingstarieven; het Duitse standpunt	327
Indexcijfers van groothandelsprijzen	328
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië	330
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	331
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	332—342
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. G. M. Verrijn Stuart*.

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink*.

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam*.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

7 APRIL 1926.

Deze berichtperiode stond in het teken van de vacantie; gedurende het grootste deel toch zijn de banken gesloten geweest. De maandwisseling heeft slechts weinig invloed op de geldmarkt gehad; privaat-disconto bleef vrijwel onveranderd $2\frac{9}{16}$ pCt. Alleen gisteren was er wat meer vraag naar geld te bespeuren; de call-rente liep op tot $2\frac{3}{4}$ à $3\frac{1}{4}$ pCt., terwijl prolongatie $3\frac{1}{4}$ pCt. noteerde.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels van f 71,7 miljoen tot f 85,3 miljoen te zijn toegenomen. De vermeerdering laat zich nagenoeg geheel verklaren uit de credietischen van den Staat. Het bedrag van het

rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpapier klom in de afgelopen week van f 2 miljoen tot f 15 miljoen. De beleeningen geven een vermeerdering van f 8,9 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 5,2 miljoen.

De voorraad gouden munt verminderde met f 300.000; de zilvervoorraad met een kleine f 700.000. De post papier op het buitenland klom met ruim f 100.000, terwijl de diverse rekeningen onder het actief zich f 9 miljoen hooger stelden.

De biljettencirculatie blijkt met f 28,8 miljoen te zijn toegenomen. De rekening-courantsaldi daalden met f 3,5 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo verminderde met f 5,9 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 51.

* * *

Van de wisselmarkt valt slechts de verdere val van den Belgischen frank te melden. Er bleef aanvankelijk een ruim aanbod — niet het minst uit België zelf — dat de koers voorbijgaand tot onder de 9,— deed dalen. De hogere koers, die gisteren uit Amerika afkwam — de markt was daar echter zeer beperkt en eenzijdig — was oorzaak, dat hier Brussel op 9,35 opende; onder groot aanbod liep de koers weder tot 9,13 terug, waarop weder een herstel tot 9,25 volgde. De markt blijft echter zeer gevaarlijk.

De Fransche frank kon zich — dank zij den steun in handhaven en bleef circa 8,66; hoewel de financiële plannen van de tegenwoordige regeering nu wel kans hebben tot uitvoering te komen, blijft men in het algemeen de positie van den Franschen frank met wantrouwen gadeslaan.

De Yen was aanvankelijk wat vaster: 1,14 $\frac{1}{4}$ —1,15, slot 1,14 $\frac{3}{8}$; het bekend worden van goudverschepingen schijnt voor de speculatie steeds het sein tot verdere aankopen te zijn.

LONDEN, 3 APRIL 1926.

Nadat geld gedurende de laatste dagen van Maart, zooals algemeen te verwachten was, zeer schaarsch was geweest, zoodat beduidende bedragen van de Bank van Engeland geleend moesten worden, werd het onmiddellijk na den 31sten gemakkelijk en zelfs ruim.

Disconto verzwakte in toon, hoewel de notering voor driemaands prima bankaccepten op $4\frac{5}{16}$ — $\frac{3}{8}$ gehandhaafd bleef.

Einde-Juni-papier was gezocht à $4\frac{5}{16}$.

De Fransche en Belgische wisselkoersen waren aan heftige schommelingen onderhevig. Dollars en Gulden onveranderd.

HET TEKORT AAN EIGEN RIJST IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Er zijn weinig belangen, waarvan in Indië de beteekenis zoo dagelijks wordt opgemerkt, als dat van een genoegzame beschikbaarheid van rijst. Het wil niet zeggen, dat er hoofdelijk een zekere hoeveelheid rijst verkrijgbaar moet zijn tegen matigen prijs of op eigen akker gewonnen, doch er behoort van het hoofdvoedsel dagelijks een hoofdmaaltijd te kunnen worden genoten, terwijl andere sprijzen er de toevoeging of aanvulling van zijn. In gewone omstandigheden is de Indonesiër een zoo sober mensch, vooral ook in den maaltijd, dat hem zijn rijst wel toekomt. Voor den desaman is de zekerheid van zijn pondje rijst wel de hoofdfactor van zijn tevredenheid en goede stemming. Omgekeerd baart niets hem meer zorg dan te moeten scharrelen om een goed bord rijst te hebben: dure rijst maakt hem gemelijk en vatbaar voor opwinding.

Nu moge in enkele deelen van den archipel ander gewas het hoofdvoedsel zijn, sago of maïs in het oostelijk deel, toch is rijst voor Ned.-Indië het voorname voedselgewas. Overal is de rijsthandel van beteekenis en de rijstvervoeren gaan door heel den archipel, worden op sommige posten met eenige spanning tegemoet gezien, omdat vertraging er verlegenheid zou brengen. De Regeering, die in de eerste plaats het welzijn der bevolking beoogt, mag wel rekening houden met de behoefte aan en voorliefde voor dat hoofdvoedsel in het grootste en meest bevolkte deel van Indië. Dat heeft zij dan ook wel altijd gedaan: men denke aan de kostbare bevoeiingswerken, die lang niet aanstonds een ruimere inkomst voor de schatkist teweeg brachten; men denke aan haar goeden wil tot voorlichting in zake paditeelt. Desondanks is de opbrengst van den padibouw gebleven ver beneden het verbruik. Uitvoer van zeer schoone Javarijst is er wel, maar die hoeveelheid behoeft men niet in rekening te brengen als men het tekort aan rijst voor voeding vaststelt. Bepaald afhankelijk is Indië van het buitenland en buiten den oorlog laten zich nog andere gevallen denken, waarin de uitvoer in die rijstlanden wordt verboden, wijl het hemd nader is dan de rok.

De oorlog heeft geleerd, dat Ned.-Indië, als het moet, zelf in zijn behoefte aan voedsel kan voorzien. Uitbreiding van de paditeelt op ladang bleek een belangrijke factor en ladangbouw vereischt een groote beschikbaarheid van grond, omdat slechts één, hoogstens nog een tweede, oogst kan worden verkregen. Maar... tijdens den oorlog was de mogelijkheid gebleven rijst van Java naar elders te vervoeren, alzoo een verdeling uit te voeren. Denkt men zich een oorlog, waarin Indië is betrokken, dan is de mogelijkheid van verdeling zeer twijfelachtig; de groote en de kleine eilanden moeten zichzelf dan kunnen helpen. De bevolking, van de buitengewesten bovenal, moet beseffen, dat zij in staat dient te blijven voor haar eigen voedsel te zorgen, bijaldien uitvoeren van elders niet plaats hebben. Zich toe te leggen op de teelt van handelsgewassen, terwijl de afhankelijkheid van buitenlandsche rijsthavens toeneemt, is geen bevordering van het volksbelang.

Het is een geluk, dat de paditeelt bij alle bevolking van Java en Sumatra en bij een groot deel van het volk van Borneo, Selebes en de kleine eilanden een gewild bedrijf is; sterker, het is nagenoeg overal geliefd. Van de teelt van handelsgewas kan dat niet worden gezegd, al zijn er gebieden waar een bepaalde cultuur vrij algemeen en aanzienlijk is. Men denke aan het bezit van groote klappertuinen, aan de koffie in Bengkoelen en vooral aan de peper. In onderscheidene streken treft men onderhoud van een handelsgewas aan in kleiner omvang, soms gewas waarvan de bevolking zelf rechtstreeks nut heeft en dat zij bovendien verkoopt naar buiten. Teelt van klappers en van peper is eigenlijk alléén van ruimen omvang

en die van peper alleen op bepaald gebied saamgetrokken: Lampoeng en Atjeh. De handelsgewassen, die in enkele gebieden in ruimen omvang van ouds bestaan, werden vroeger meerendeels verhandeld door vorsten en rijksgrouten, die daaruit en uit de uitvoerrechten hun voornaamste inkomsten trokken. Als er na de verdwijning van hun macht geen particuliere handel was gekomen, zou bijv. de peper in Lampoeng zijn verdwenen.

Maar wáar men ook teelt van handelsgewas vindt, de paditeelt is gebleven: nergens werd handelsgewas verbouwd ten koste van paditeelt. Datzelfde kan niet worden getuigd van een nieuw handelsgewas, den Hevea-rubberboom, dat van een matig begin zich binnen 20 jaren heeft uitgebreid tot een verrassenden omvang. De aantrekkelijkheid van dat nieuwe gewas voor de bevolking van heele streken schuilt uitsluitend in de gemakkelijk te behalen hooge winsten. De rubberteelt is er door aanmoediging gekomen: aanmoediging eerst van het bestuur, dan door het voorbeeld van ondernemingen, eindelijk die van opkoopende handelaren. Het teeltwerk zelf blijkt in de meeste streken geen aantrekkelijkheid te bezitten, verzorging is over het algemeen onvoldoende of ontbreekt ten eenenmale. Ja, er zijn teekenen — en dat is wel opmerkelijk — dat de hevea-tuinen worden beschouwd als het bosch, waaraan géenerlei zorg is te besteden en waaruit men haalt wat en zooveel men verlangt.

Deze rubberteelt gaat wel degelijk ten koste van den rijstbouw, althans op de buitengewesten. Want niet slechts worden de geschiktst gelegen gronden, waar te voren ladangs werden aangelegd, grif genomen als rubbertuin, maar ook alle werkzaamheid is voor den rubber. De mannen wenschen nog slechts bosch te kappen en te branden als er aanstonds op de ladang met de padi (voor één oogst) Hevea kan worden geplaat, waarmee de grond dus voor goed bezet is.

Het is niet gebleken, dat de Regeering met een enkel woord heeft gewaarschuwd tegen het bezetten van boschgronden, waarover de bevolking beschikt, welke te voren plachten te dienen voor den ladangbouw van padi. De Regeering ziet met genoegen, dat de bevolking zich meer gaat toeleggen op het verbouwen van handelsgewassen. En dit schijnt nu juist het geval te zijn, nu de bevolkingsteelt van rubber om zich heen grijpt, die in deze jaren voordeelig moge zijn, maar dan toch wisselvallig is. Het rijsttekort, waardoor invoer van buiten noodwendig is, acht zij niet verontrustend en inderdaad, zoolang die invoer ongehinderd is, behoeft het tekort aan eigen rijst niet te verontrusten. Dat de Regeering het aldus inziet, mag men opmaken uit de voordracht, die de directeur van het Landbouw-departement voor het Indisch Genootschap op 12 Maart jl. in Den Haag heeft gehouden over de voedselvoorziening van Ned.-Indië. De spreker achtte het wel gewenscht de paditeelt te versterken op Java bij wege van bevoeiingswerken, selectie etc., maar, zei hij, de Regeering ziet met genoegen de toenemende neiging tot verbouw van de voordeelijker handelsgewassen (lees rubber). Het tekort aan eigen rijst is niet verontrustend en een gouvernement mechanisch rijstbedrijf zou volgens den spreker een te dure rijst-opbrengst geven.

Intusschen, haast op het oogenblik waarop dat werd gezegd, kwamen telegrafische berichten over gebrek aan voedsel in Lamongan en in de Kendengstreek; in Lamongan waren menschen gestorven door het gebruik van bedorven voedsel. Het was vooraf al bekend, dat in die streken en ook wel elders als gevolg van de droogte een gebrek aan voedsel uit eigen akker- en tuinbouw viel te verwachten. Niettemin is het in het arme Lamongan tot een noodstand gekomen. Het is geenszins de eenige keer dat zulks gebeurt. Herinnerd zij aan Demak, waar vroeger herhaaldelijk gebrek ontstond ten gevolge van oogstmislukking door bandjir. Dan werden onmiddellijk

„reliefworks” ondernomen om de bevolking te helpen en er kwamen aanvoeren van rijst. Wanneer de Regeering steeds beschikking had over eigen rijst, kon zij haar voorzieningen te goeder tijd treffen.

Het belang daarvan heeft zij tijdens den oorlog wel gevoeld en toen was zij ook bereid proefneming te bekostigen tot inrichting van een mechanisch rijstbedrijf. De hervatting van dergelijke proeven op goeden grondslag komt mij nog alleszins gewenscht voor, evenals elke behoorlijke poging om, vooral in de buitengewesten, de bevolking aan te moedigen tot behoud van rijstgronden en eigen voorziening van rijst. Dat het tekort aan eigen rijst en de afhankelijkheid van buitenlandsche invoeren toch wel eenigermate verontrustend zijn, mag te eer worden aangenomen, nu de huishouding zelfs op Java nog niet zoo bewerktuigd is, dat een plaatselijke schaarschte van voedsel onmiddellijk kan worden verholpen. Zij behoorde te worden voorkómen.

De Regeering zou, naar de verzekering van den directeur van Landbouw, gaarne een toeneming zien van het verbouwen van handelsgewassen door inlandsche bevolking. Er is vrede mee te hebben, mits de paditeelt er niet onder lijdt — zooals door den rubber nu al het geval is — en de afhankelijkheid van invoer van buitenlandsche rijst niet toeneemt. Maar het is bekend genoeg, dat over het algemeen de Indonesiër geen man is voor welverzorgde cultuur ten behoeve van de groote markt. Zijn koffie, thee, rubber kunnen wel eens heel mooi staan, maar regel is het niet. Wat hij, aan zichzelf overgelaten, plant, laat veelal te wenschen over: hij mist de nauwlettendheid, hij is gauw tevreden. Ook al zou hij beschikken over de werktuigen en machines van de Europeesche inrichtingen tot bereiding, hij zou bij de aanbidding van zijn oogst diepe teleurstelling ondergaan. Over de maïs van Bone komen vaak ernstige klachten, over de peper uit Lampoeng komen soms klachten. Toe te juichen een opkomende neiging onder inlandsch volk tot verbouwen van handelsgewas, lijkt mij volkomen ongegrond, althans indien daaronder de paditeelt zou minderen.

Te rekenen valt met het feit, dat de inlandsche bevolking overal is ingenomen met den rijstbouw, op welke wijze hij dan ook plaats heeft. Teelt van eigen voedselgewas aanvaardt zij als een aangename plicht, al bleek men in sommige streken tot verwaarloozing geneigd, wanneer men reden had te wanhopen aan een matigen uitslag. De inlander vóelt voor zijn paditeelt en opwekking, om daarvan te maken wat hij kan, vindt bij hem ingang. Het heele gezin vindt er werk bij. Zelfs stedelingen, die geen grond bezitten, zullen toch probeeren een tijdje bij familie door te brengen en, liefst in oogsttijd, als er handen nodig zijn en er in versche padi wat mee te deelen is, meehelpen op den akker.

De vreugde van den oogsttijd schalt over heel Java, maar ook elders waar de sawah weinig voorkomt en de bevolking zich met aanleg van ladang moet tevreden stellen, houdt men van het verblijf op de ladang. Menig huisman, die in zijn dorp een mooi huis heeft en er trotsch op is, verlaat het met groot genoegen om ver weg zijn ladang aan te leggen. De heele familie volgt hem en neemt de hut, het schamele akkerwoninkje graag voor lief. Ik zal mij niet wagen aan de idylle van de paditeelt, een idylle van de werkelijkheid, die helaas wordt overschaduwed door de gevolgen van het gemis aan zin voor economie, als de voorschotgever nadert en met gereede zilverlingen een heel brok van de akkervoordeelen zichzelf verzekert.

Ondanks al haar onvolkomenheid is het behoud van een ruime paditeelt voor alle gewesten een groot volksbelang. Als die teelt eer schijnt af te nemen dan te vermeederen in verband waarschijnlijk met de rubberbevlieging, mag de Regeering er niet lauw tegenover staan en zeggen: ik zie graag dat de bevolking zich toelegt op het verbouwen van voorde-

lige handelsgewassen. Een toenemende afhankelijkheid van rijst invoer is voor Ned.-Indië uit den booze; het is al erg genoeg, zoo er jaarlijks 200 duizend ton (er zijn ook jaren met het tweevoudige) rijst wordt betrokken, waarvan de qualiteit beneden die van de Java-rijst staat.

De bevolking van de meeste gewesten eet graag rijst en vervangt haar liefst niet door ander voedsel. Zeer zeker worden dagelijks ketella en oebi in tal van vormen gegeten, maar niet ter vervanging van de rijst, wel als toevoegsel, versnapering. Toen in de oorlogsjaren een vervanging van rijst door polowidjo, meel en wat er aan voedsel meer te verstrekken viel noodwendig bleek, kwam herhaaldelijk ontstemming tot uiting en onder contractanten op ondernemingen onwil. Er zijn er die, althans voor Java, willen besluiten tot een verandering in het „menu” der bevolking! In de reeds genoemde voordracht heeft de directeur van Landbouw de vraag, waarom de invoer van rijst voor de jaren 1921/1924 minder was dan die van vorige jaren, beantwoord met een verwijzing naar de statistiek, welke men voor Java heeft kunnen opstellen, en waaruit zou blijken, dat het menu der bevolking geleidelijk is veranderd. In 1916 zou het menu nog hebben bedragen (in rijstwaarde omgezet) 1.61 picol jaarlijks per hoofd, in 1923 slechts 1.48 en daarvan was in 1916 de ingevoerde rijst 0.137 picol, in 1923 slechts 0.09 picol. Toch zou de rijstwaarde van het menu zijn toegenomen, doordat aanmerkelijk grootere hoeveelheden tweede gewassen werden verbruikt.

Dat de rijst invoer in de oorlogsjaren minderde, behoeft geen verklaring; toen was men gedwongen minder rijst te eten en meer ander voedselgewas te gebruiken. Overigens geldt ook voor Java wat de directeur van Landbouw omtrent de buitengewesten opmerkte, dat er in de cijfers van den rijst invoer veel onverklaard is. Rekening is o.m. te houden met de tactiek van rijstopkoopers en van de rijstpellerijen, wier voorraden onbekend zijn en die hun verkoopen regelen naar hun voordeel. Javanen en Maleiers willen rijst eten en gebruiken de tweede gewassen als aanvulling. Bekorting op het dagelijksch pondje rijst stemt tot ontevredenheid, welke zich steeds richt tegen het bestuur. Acht de Indische regeering het haar plicht de paditeelt te bevorderen in haar qualiteit, daarnaast bevordere zij ook, dat de rijstbouw op Java en in de buitengewesten niet in omvang vermindert, omdat daarin een veel voornamer volksbelang ligt dan in het tijdelijk gewin uit teelt van marktgewassen, waarbij de inlander, op enkele uitzonderingen na, toch niet aan hooge eischen kan voldoen.

Dr. R. BROERSMA.

* * *

De redactie was zoo welwillend mij in de gelegenheid te stellen, in ditzelfde nummer een verdediging van mijn standpunt te plaatsen, dat de Inlandsche landbouw in Ned.-Indië aangemoedigd moet worden tot den verbouw van handelsgewassen met zoo noodig gedeeltelijke loslating van den voedselbouw.

Dat deze handelsgewassen (klapper, rubber, peper, koffie enz. in de buitengewesten, suiker, tabak enz. op Java) den verbouwer meer voordeel brengen dan rijst, wordt door niemand betwijfeld.

De bezwaren, welke ook weder door Dr. Broersma naar voren gebracht worden, zijn ten eerste, dat Indië daardoor voor zijn rijstvoorziening steeds meer afhankelijk wordt van het buitenland, en ten tweede, dat de Inlander de cultuur van andere gewassen slecht drijft en een minderwaardig product op de markt brengt.

Het eerste bezwaar tegen het verbouwen van meer waardevolle producten op voor de rijstcultuur zeer geschikte gronden is het scherpst naar voren gebracht enkele jaren geleden in den strijd om de vraag, of de Europeesche suikercultuur op Java ingekrompen moest worden ten einde op de vrij gekomen gronden

rijst te kunnen verbouwen. Zelfs toen, in een tijd, dat de voedselschaarschte nijpend was, is de eenparige conclusie van alle bevoegde beoordeelaars geweest, dat een dergelijke politiek ten eenenmale onjuist geacht moest worden. Voor Java, met een bevolking, die in de weinig loonnende rijstcultuur bij gebrek aan voldoende bouwgronden niet overal meer een voldoende bestaan kan vinden, lijdt het geen twijfel, dat meer waardevolle producten verbouwd moeten worden. En het komt de volkswelvaart ten goede, zoodat dit niet alleen geschiedt door den Europeeschen landbouw, maar ook door den Inlandschen landbouw.

Ten aanzien van de buitengewesten kan eveneens opgemerkt worden, dat zoo verdwijning van het rijsttekort het allesbeheerschende doel moet zijn, waarop in den landbouw moet aangestuurd worden, de uitbreiding van de met contractanten werkende Europeesche ondernemingen in de eerste plaats zou moeten worden tegengegaan, daar dezen het voedseltekort altijd en rechtstreeks doen toenemen. Deli blijft voor en na de meest kwetsbare plek uit een oogpunt van voedselvoorziening. Er is echter geen reden aan te wijzen, waarom deze Europeesche ondernemingen wel de voordeelen van een meer winstgevend gewas dan rijst mogen plukken, en dit aan den Inlander niet zou vrijstaan.

Daar komt bij, dat de telkens herhaalde bewering, dat de Inlander voor de teelt van handelsgewassen zijn rijstcultuur in den steek laat, in haar algemeenheid ten eenenmale onjuist is. Palembang, het gewest, waar de uitvoer van Inlandsche landbouwproducten (rubber, koffie, katoen) de hoogste waarde vertegenwoordigt, voorziet geheel in zijn eigen rijstbehoefte, inclusief de 12.000 contractanten van land- en mijnbouwondernemingen. De behoefte aan importrijst voor de Inlandsche bevolking van de buitengewesten, die in 1914—1918 nog 200.000 ton per jaar bedroeg, was in de jaren 1921—1924 nog slechts 90.000 ton per jaar. Ondanks de groote stijging in den export van handelsgewassen van de Inlandsche bevolking, welke stijging juist in de laatste 10 jaren plaats had, daalde het rijsttekort tot minder dan de helft.

Het tweede bezwaar tegen de bevordering van de teelt van handelsgewassen door de Inlandsche bevolking komt, kort samengevat, hierop neer, dat de cultuur slecht gedreven wordt en het product minderwaardig is. Deze bewering is eveneens onjuist. Ik zou integendeel willen zeggen, dat wat peper en klap- per betreft de ervaring bewezen heeft, dat de Inlandsche extensieve cultuurmethode de juiste is, daar de Europeesche cultuur van deze producten niet loonend is, terwijl zij voor den Inlander een rijke bron van inkomsten vormen. Ten aanzien van de koffie en de rubber is de rentabiliteit der Inlandsche cultuur zeker beter verzekerd dan die der Europeesche cultuur. Bij beide ziet men dan ook een verschuiving van het zwaartepunt naar de Inlandsche cultuur. Bij de koffie gaat dit betrekkelijk langzaam, bij de rubber zeer snel, en reeds dit jaar zal de Inlandsche rubberproductie de ondernemingsproductie overtreffen. Bovendien is de Europeesche rubbercultuur al jaren lang ijverig bezig, haar cultuurmethoden te herzien en op verschillend gebied niet loonend gebleken intensivering achterwege te laten.

De kwaliteit van de Inlandsche producten laat inderdaad dikwijls te wenschen over, maar ook hier beslist het economisch motief, daar de individuele klein-producent — en dat is de Inlander altijd — voor betere kwaliteit geen evenredig hooger prijs maakt, zoodat het voor hem loonender is, niet op kwaliteit te werken. Voor de rubber komt daarbij, dat standaardisatie van de kwaliteit in centrale bereidingsfabrieken economischer is, een weg, dien de Europeesche rubbercultuur ook reeds ten deele is ingeslagen (latexverkoop aan centrale verstuiwingsinrichtingen in Deli en op de Pamanoeanlanden). De opmerking van Dr. Broersma over het gebrek

aan voedsel, dat zich kort geleden in Lamongan heeft voorgedaan, gaat langs het hier besproken vraagstuk heen. Ook bij volledige lokale voorziening in eigen voedselbehoefte staan bepaalde streken van Java aan oogstmislukking bloot, zoodat trouwens in dit geval ook geen sprake was van een belemmering van den invoer van buiten of van een tekort aan voorraden op Java. In dit geval ging het alleen om de vraag, of en in hoeverre er aanleiding was, in het plaatselijk rijsttekort door regeeringsmaatregelen te voorzien.

Zowel in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië, als in het belang van den individueelen Inlander moet aangestuurd worden op een toename van den verbouw van handelsgewassen door de Inlandsche bevolking, op Java even goed als op de buitengewesten. Op deze laatste behoeft dit trouwens niet te leiden tot een evenredige stijging van den rijstimport zoodat bij uitbreiding van den ondernemingslandbouw het geval is.

A. A. L. RUTGERS.

2 April 1926.

DE VERBINDEND VERKLARING DER COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMSTEN.

De heer J. Smid te Voorburg schrijft ons:

Het artikel van Mr. Tepe over bovenstaand onderwerp in het nummer van 24 Maart ll. van „E.-S. B.” geeft mij aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen.

De schrijver meent, dat aandachtige en onbevooroordeelde bestudeering van het voorontwerp van wet toch wel de overtuiging moet schenken, dat de verbindend verklaring overeenkomstig de bepalingen van het ontwerp, bezwaarlijk ooit eenig nadeel kan opleveren, hetzij voor het bedrijf, hetzij voor het algemeen belang. Ik zou daartegenover de verklaring willen stellen, dat juist de bestudeering van het ontwerp en wel speciaal van de memorie van toelichting, mijne bezwaren tegen de verbindend verklaring in hooge mate heeft doen toenemen.

De verdediging van de verbindend verklaring komt in hoofdzaak op het volgende neer. De C.A.O. is een zegen voor het bedrijf. Zij brengt rust in het bedrijf door den arbeiders voor geruimen tijd redelijke arbeidsvoorwaarden te waarborgen en den ondernemer in staat te stellen, zijne prijsberekeningen te maken op de basis van de arbeidsvoorwaarden. Dit laatste resultaat wordt echter te niet gedaan, als de niet door de C.A.O. gebonden patroons vrijheid hebben tegen lagere loonen arbeiders in dienst te nemen. Zij kunnen dan met lagere prijzen genoegen nemen, doen daarmee den door de C.A.O. gebonden werkgevers eene vaak vernietigende concurrentie aan en maken dezen minder bereid tot voortzetting der C.A.O.

Het is deze redeneering, welke in mijne oogen juist aantoonde, waarom de verbindend verklaring verkeerd is. De voordeelen, welke de voorstanders van den gewenschten maatregel verwachtten, gelden inderdaad voor de bedrijven met nationale prijsvorming, aangezien de verbindend verklaring het mogelijk maakt, dat de prijzen zich hier regelen naar de loonen. Men verliest echter uit het oog, dat bij de bedrijven met internationale prijsvorming de zaak heel anders staat. Bij deze bedrijven moeten de loonen zich regelen naar de prijzen, aan welke laatste de verbindend verklaring der C.A.O. niets zal kunnen veranderen.

Nu heeft de ervaring der laatste jaren voldoende geleerd, dat mede onder den invloed der C.A.O. eene wanverhouding is ontstaan tusschen loonen en prijzen in de bedrijven met nationale prijsvorming en die in de bedrijven met internationale prijsvorming. Deze wanverhouding leidt eensdeels tot uitbuiting van de arbeiders in laatstgenoemde bedrijven door die in de eerste en anderdeels tot verstoring van den goeden gang van zaken in het bedrijfsleven. Het is alzoo wenschelijk, dat deze wanverhouding verdwijnt. Het eenige middel, waarvan in dezen heil is te verwachten, is de zoogenaamde „vernietigende concurrentie”.

welke de ongeorganiseerden den georganiseerden aandoen. Dit middel werkt wel is waar nog niet voldoende, zoodat het wenschelijk is alles te doen, wat zijne werking kan versterken. De voorstanders der verbindend verklaring beoogen echter juist het tegenovergestelde. Zij willen de genoemde concurrentie opheffen en daardoor hen, werkzaam in bedrijven met nationale prijsvorming in staat stellen de reeds bestaande uitbuiting intensiever te doen plaats hebben.

Wel houdt Mr. v. Rijn in zijn met instemming door den heer Tepe aangehaald artikel in de Nederl. Mercur, een betoog, dat de strekking heeft, de vrees voor die uitbuiting weg te nemen, maar geheel daarmee in strijd schijnt mij de in de laatste jaren opgedane ervaring, alsmede de elders in zijn opstel door Mr. v. Rijn geplaatste klacht, dat het ontbreken der verbindend verklaring het zoo moeilijk maakt, de loontarieven in het drukkersbedrijf te handhaven. Juist hetgeen zich in het drukkersbedrijf heeft afgespeeld, bevat m.i. voor allen, die werkzaam zijn in bedrijven met internationale prijsvorming alsmede voor hen, die het algemeen belang beoogen, wel de meest ernstige waarschuwing tegen de verbindend verklaring.

In verband met het bovenstaande verdient het aanbeveling, de statistiek der C.A.O.¹⁾ te vergelijken met de resultaten der laatste beroepstelling. Twee verschijnselen treden dan m.i. aan het licht, ook als men de cijfers met de noodige voorzichtigheid hanteert. In de eerste plaats, dat de C.A.O. tot dusver hoofdzakelijk slechts wortel heeft kunnen schieten in de bedrijven met nationale prijsvorming. En in de tweede plaats, dat de teruggang der laatste jaren veel meer komt voor rekening der bedrijven met internationale dan voor die van de bedrijven met nationale prijsvorming.

Typeerend voor den toestand is zeker wel, dat van de 265.000 personen, in 1925 werkende onder eene C.A.O., niet minder dan 109.000 bouwvakarbeiders waren, terwijl dit aantal in de laatste jaren met enkele kleine afwijkingen voortdurend is gestegen. Hoe weinig beteekenis de C.A.O. heeft in de bedrijven met internationale prijsvorming, blijkt wel hieruit, dat van de ruim 400.000 landarbeiders in 1925 nog geen 18.000, van de 167.000 metaalbewerkers nog geen 3000 en van de 63.000 textielarbeiders slechts 45 onder eene C.A.O. werkten. De verwachtingen, die de voorstanders koesteren van den gunstigen invloed, dien de verbindend verklaring zal uitoefenen op de toecoming der C.A.O., zullen dan ook ongetwijfeld niet worden verwezenlijkt. Juist op het terrein der bedrijven met internationale prijsvorming is de neiging tot het sluiten der C.A.O. blijkbaar het geringst en in de mogelijkheid tot verbindend verklaring ligt m.i. geen enkel element, dat deze neiging zal doen toenemen.

Voorts lijkt het mij in hooge mate twijfelachtig, dat de verbindend verklaring de rust in het bedrijfsleven zal bevorderen. Zij zal dit doen in de bedrijven met nationale prijsvorming, maar zij zal de onrust in een veel belangrijker deel van het bedrijfsleven doen toenemen, n.l. daar, waar wordt gewerkt voor de internationale markt: landbouw, exportindustrie en scheepvaart. Het ligt toch voor de hand, dat de door de verbindend verklaring bevorderde duurte der producten en diensten van de bedrijven met nationale prijsvorming de onkosten der bedrijven met internationale prijsvorming zal doen stijgen, zonder dat daar eene verhooging der prijzen tegenover staat. Terwijl deze omstandigheid de ondernemers tot loonsverlaging zal dwingen, zullen de arbeiders in de grootere duurte van het leven en in de hooge loonen, verdiend in de door de verbindend verklaring begunstigde bedrijven, aanleiding vinden, om juist hooger loon te verlangen.

Als men dit alles bedenkt, dan moet men er zich over verbazen, dat de verbindend verklaring der C.A.O. nog uit een sociaal oogpunt kan worden ver-

¹⁾ [Zie p. 301 in het vorig-No. — Red.]

dedigd. Dat dit niettemin het geval is, schrijf ik vooral hieraan toe, dat de voorstanders blijkbaar zich niet los kunnen maken van de gedachtensfeer, die steunt op de verhoudingen in de bedrijven met nationale prijsvorming.

Daarbij komt, dat de tegenstanders zich m.i. al te zeer bepalen tot het beoordeelen van de gevolgen, welke te verwachten zijn van de verbindend verklaring van C.A.O., betrekking hebbende op het door hen uitgeoefende bedrijf. Daar gaat het m.i. echter niet in de eerste plaats om, maar veel meer om de vraag, welken invloed de verbindend verklaring der C.A.O. in het eene deel van het bedrijfsleven heeft op den gang van zaken in het andere. Vooral de belangen der landbouwende bevolking — en niet het minst der landarbeiders — schijnen mij in dezen ten zeerste te worden bedreigd. Gelukkig begint men dit in landbouwkringen thans in te zien. Zoo verklaarde het bestuur der Groninger Maatschappij van Landbouw dezer dagen, dat naar zijne meening deze aan gelegenheid door de landbouworganisaties in al hare geleidingen zoo intensief mogelijk moest worden besproken. Het bestuur merkte daarbij m.i. terecht op, dat de voorstanders van de wettelijke verbindend verklaring voortdurend propaganda maken op eene wijze, die bij de landbouwers den indruk zou kunnen vestigen, dat het hier om een voor hen betrekkelijk onschuldigen maatregel zou gaan, wat naar het oordeel van het bestuur allerminst het geval is.

IJZER EN STAAL IN 1925.

De ijzer- en staalindustrie in Europa heeft in het afgelopen jaar in ruime mate ondervonden, dat wij de gevolgen van den oorlog nog niet te boven zijn. In Frankrijk en België genoot zij eenige welvaart, gebaseerd echter op de gedeprecieerde valuta van deze landen en dus geen symptoom van gunstige toestanden. Engeland en Duitschland zagen groote hoeveelheden Fransche en Belgische producten op hunne markten verschijnen tegen prijzen, die dikwijls beneden den kostprijs van de eigen producten lagen. Eene steeds verder voortschrijdende verlaging van het prijsniveau was hiervan het gevolg, wat vooral voor Engeland fnuikend was. Engeland staat er als producent van ruw ijzer en ruw staal in Europa wel het ongunstigst voor; de loonen zijn er hoog en voor wat ruw ijzer betreft is zijn productie-apparaat voor een deel verouderd. Als een algemeen geldende ongunstige factor moet worden genoemd het feit, dat na den oorlog belangrijke afzetgebieden zijn verloren gegaan, ten deele als gevolg van het bijkans overal aan den dag tredende streven om zich ten aanzien van de voorziening met ijzer en staal onafhankelijk te maken, indien het niet anders kan met behulp van staatssteun of hooge invoerrechten. In de laatste maanden van het jaar ontstond er eene groote levendigheid op de markt in de Ver. Staten van Noord-Amerika, gepaard met een prijsstijging. Dit had eenige ontspanning voor de Europeesche markt ten gevolge, vrij belangrijke hoeveelheden ijzer en staal vloeiden naar Amerika af.

De wereldproductie van ruw ijzer was in 1925 74.5 mill. ton, waarmee het cijfer van 1924 met 10 mill. werd overschreden, doch dat van 1913 (79 mill.) nog niet werd bereikt.

De ruwstaalproductie kwam met 87 mill. ton zowel belangrijk boven het cijfer van 1924 (74.6 mill.) als boven dat van 1913 (76 mill.) uit. Uit deze cijfers blijkt tevens, dat de productie van ruw staal die van ruw ijzer thans aanzienlijk overtreft, in tegenstelling met wat in 1913 het geval was.¹⁾

* * *

De positie van de ijzer- en staalindustrie in Frank-

¹⁾ Zie betreffende de gewijzigde productieverhouding ruw ijzer-ruw staal „De ijzer- en staalindustrie voor en na den oorlog” in het nummer van 24 Febr. 1926 van dit weekblad.

rijk was, zooals hierboven reeds werd gezegd, ten nauwste verbonden aan de lotgevallen van den franc. In het begin van het jaar werd blijkbaar onder den invloed van de minder gunstige omstandigheden, waarin de markt toen verkeerde, door de producenten van gieterij-ruwijzer het „Office de Statistique des Produits Métallurgiques” (O. S. P. M.) opgericht. Hieruit besluite men niet, dat de Fransche ruwijzerproducenten van de beoefening der statistiek verbetering der markt voor hun product verwachtten: het bureau was slechts het orgaan van een prijskartel, dat met ingang van Maart de prijzen voor gieterij-ijzer, te leveren naar het binnenland, vastlegde.

Voor het bekende Fransche gieterij-ijzer P.L. Nr. 3 was de prijs 335 frcs. Op 1 April werd hij tot 345 frcs. verhoogd. Niettegenstaande de voortdurende daling van den franc bleven de prijzen het geheele jaar onveranderd. Eerst in Januari van dit jaar stegen zij, onder den invloed vooral van den verhoogden kooksprijs; P.L. Nr. 3 werd 367 frcs. In Februari volgde eene nieuwe verhooging, die zeer aanzienlijk was (P.L. Nr. 3 395 frcs.), terwijl in Maart de prijzen opnieuw werden herzien, de prijs van meergenoemde soort werd op 407,50 frcs. bepaald.

In de eerste maanden van 1925 ondervond de Fransche industrie ernstige concurrentie van België — de Belgische franc stond toen lager dan de Fransche — en van Luxemburg. In Juni echter brak onder de arbeiders van de ijzer- en staalfabrieken in Charleroi een staking uit, die tot in het begin van dit jaar voortduurde en ten gevolge waarvan de Belgische ijzer- en staalproductie zeer verminderde. Dit was een gunstige omstandigheid voor de Fransche industrie, waarbij later nog kwam, dat de Belgische franc in zijn teruggang gestuit werd, terwijl de Fransche munteenheid nog verder zakte, zoodat zij lager dan de Belgische kwam te staan. Hierdoor werden de rollen omgekeerd en was België als concurrent uitgeschakeld.

In de productiecijfers van Frankrijk is de bijzondere positie, welke dit land in 1925 als ijzer- en staalproducent te midden van de andere landen in Europa heeft ingenomen, duidelijk te onderkennen. Terwijl de productielijnen van Engeland en Duitschland zich benedenwaarts bewegen, gaan die van Frankrijk omhoog. Aan het einde van het jaar heeft de Fransche ruwijzerproductie de Deutsche overvleugeld terwijl Engeland als ruwstaalproducent van de 3e naar de 4e plaats is teruggedrongen.

Intusschen kunnen de verwachtingen voor de naaste toekomst der Fransche ijzer- en staalindustrie niet onverdeeld gunstig zijn. De productiekosten stijgen hoe langer hoe meer: met de kosten van het levensonderhoud gaan de loonen omhoog, de belastingdruk neemt toe. Frankrijk kan zelf de door de toevoeging van Lotharingen aan zijn gebied belangrijk gestegen productie van ruwijzer en staal slechts gedeeltelijk opnemen en moet dus exporteeren. Wanneer straks de Fransche industrie den steun van een gedeprimeerde munteenheid mist, zal zij voor zeer groote problemen komen te staan. De pogingen, welke thans door de Fransche ijzer- en staalindustrie worden aangewend om met Duitschland tot overeenstemming te komen betreffende den uitvoer daarheen van belangrijke hoeveelheden ijzer en staal, wijzen dan ook op een erkenning van de moeilijkheden, welke haar in de toekomst wachten.

* * *

Van de zes landen, welke de grootste hoeveelheden ijzer en staal produceeren, was het — behalve België, dat gehandicapt was door de staking in Charleroi — alleen Engeland, dat met zijn productie zowel van ruwijzer als ruwstaal beneden die van 1924 bleef. Het cijfer voor ruwijzer was 6.3 mill. ton, in 1924 7.4, in 1913 10.4 mill. ton. Terwijl het aandeel van Engeland in de ruwijzerproductie van de voornaamste Europeesche producenten in 1913 28 pCt. bedroeg,

was dit percentage in 1925 tot 20 gedaald. Voor ruwstaal is het beeld wat gunstiger, de productie in 1925 was 7.5 mill. ton, in 1924 8.3, in 1913 7.8. Wanneer men echter bedenkt, dat de ruwstaalcapaciteit van Engeland thans ruim 50 pCt. grooter is dan in 1913, verschijnt het productiecijfer van 1925 in een geheel ander licht.

Het vrij gunstige aspect van de Engelsche ijzer- en staalmarkt in de eerste maanden van het jaar wijzigde zich als gevolg van de Belgische en Fransche concurrentie. In 1925 werd 300.000 ton ijzer en staal meer ingevoerd dan in 1924, de uitvoer was 125.000 ton minder. Volgens de Engelsche statistiek was bijna 45 pCt. van den invoer van Belgische, ruim 20 pCt. van Fransche herkomst. De invoer uit Duitschland was van veel geringer beteekenis, bovendien was deze minder dan in 1924, in tegenstelling met dien uit Frankrijk en België.

De prijzen, waarmede het Continent op de Engelsche markt verscheen, waren van dien aard, dat een deel der Engelsche fabrikanten van walsproducten ervan afzag om — beschikkende over eigen ovens — zelf staal te produceeren en zich tot hun voordeel van ingevoerd materiaal bedienden. Onder deze omstandigheden liepen de binnenlandsche prijzen aanzienlijk terug. Het Cleveland gieterij-ijzer No. 3 noteerde in het begin van het jaar 80 sh., na een voortdurende daling werd begin November met 66 sh. het laagste punt bereikt. Wanneer wordt opgemerkt, dat de gemiddelde prijs van deze soort gieterij-ijzer in 1913 ruim 60 sh. bedroeg, dan zal het niet noodig zijn daarnaast op verhoogde loonen¹⁾, vrachten, enz. te wijzen om den ongunstigen toestand te demonstreeren, waarin de Engelsche ruwijzerindustrie zich in 1925 bevond.

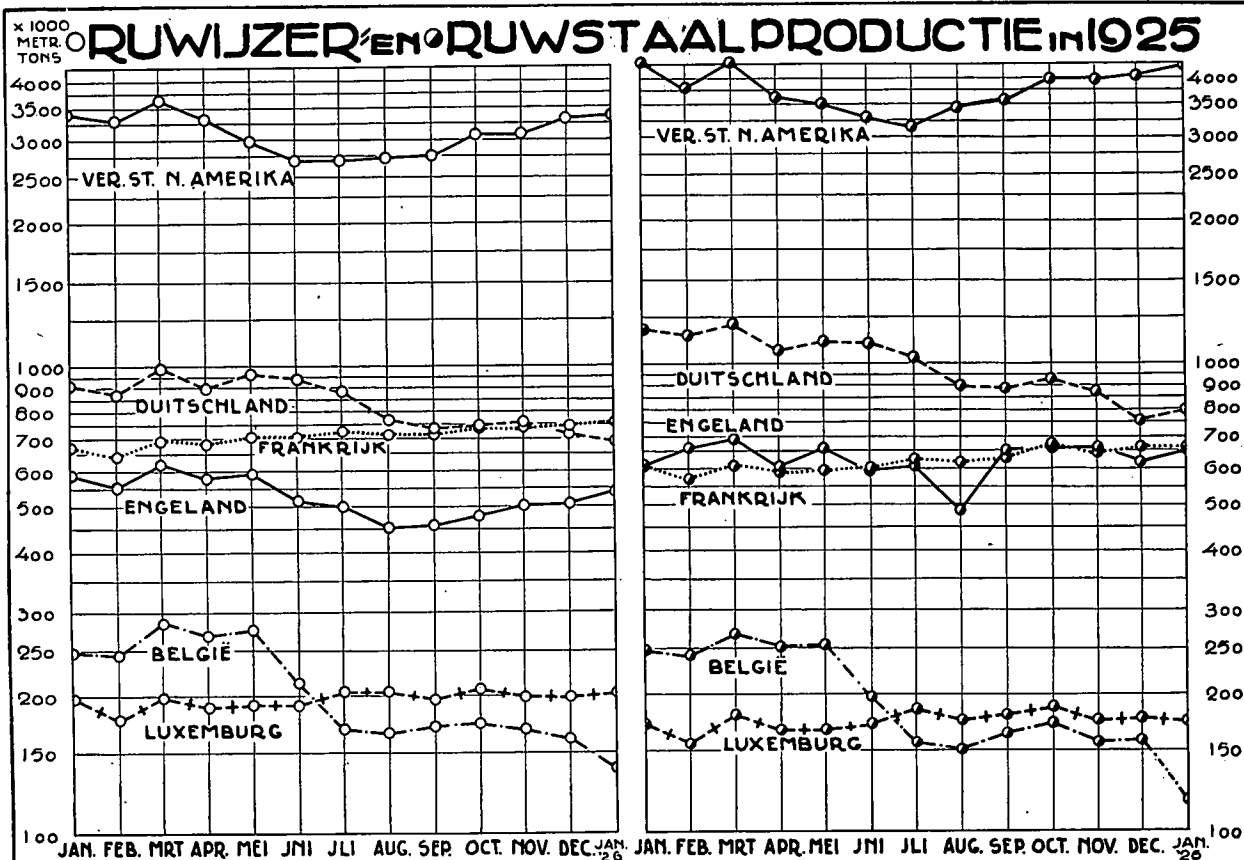
In de laatste maanden van het jaar trad een verbetering in als gevolg van de verzadiging der Fransche bedrijven met orders en van de hierboven reeds genoemde opleving op de Amerikaansche markt, waardoor belangrijke posten voor de Ver. Staten werden afgesloten. De prijzen konden zich eenigszins herstellen, Cleveland No. 3 liep tot 70 sh. in het begin van dit jaar op. Hoe meer echter het tijdstip nader kwam, waarop de subsidie aan de kolenindustrie afloopt (30 April), zooveel te meer ook werkte de onzekerheid t.a.v. den loop der gebeurtenissen bij den mijnbouw remmend op een ontwikkeling van de ijzer- en staalmarkt in gunstige richting.

Hoewel Engeland dus als producent van grondstoffen en halffabrikaten terrein verliest, neemt het als producent en exporteur van bewerkt ijzer en staal nog een zeer belangrijke plaats in. Hiervan was de totaal in 1925 uitgevoerde hoeveelheid, hoewel aanzienlijk beneden die van 1913, nauwelijks minder dan in 1924.

* * *

Ook in Duitschland was de toestand van de markt in het begin van het jaar vrij gunstig. Voor een groot gedeelte was de bedrijvigheid gebaseerd op het feit, dat de vorming van „Verbände” voor alle walswerkproducten in wording was, ten gevolge waarvan tijdelijk een belangrijke vraag ontstond, omdat verbruikers zich nog tijdig zochten te dekken. Met een groote malaise in de verder-verwerkende industrie verminderde de afzet van ijzer en staal echter hoe langer hoe meer. De ruwijzerproductie, die in de eerste maanden van het jaar een hoogte bereikte, waarop zij sedert den oorlog nog niet had gestaan, ging aanzienlijk naar omlaag en dat de totale productie van 1925 ten slotte toch nog boven die van 1924 uitkwam, werd, behalve door de hoge cijfers in het

¹⁾ De loonen in de Engelsche ijzer- en staalindustrie bevinden zich op een niveau, dat belangrijk ligt boven dat van de loonen in de overige ijzer en staal produceerende landen. Volgens de Iron and Coal Trades Review was eind 1925 het gemiddelde loon in genoemde industrietak bij een 48-urige werkweek: in Engeland 61 sh., België 33½ sh., Duitschland 32½ en Frankrijk 24⅙ sh.

begin van het jaar, veroorzaakt door de geringe productie in die maanden van 1924, waarin de Roerbetelling nog voortduurde. De productiebeperking, welke de „Rohstahlgemeinschaft“ de bij haar aangesloten bedrijven moest opleggen en die in de maanden Januari en Februari 10 pCt. bedroeg, was in Juli 20 en van Augustus af 35 pCt.

De moeilijkheden, welke de Deutsche industrie als gevolg van de geldschaarschte, insolventie harer debiteuren, hoge belastingen en sociale lasten, enz. ondervond, werden nog vergroot door de valutaconcurrentie. Niettegenstaande de beschermende rechten, welke Duitsland heft, kwamen belangrijke hoeveelheden Fransch en Belgisch ijzer en staal het land binnen. Aan halfabrikaten voerde Frankrijk bijv. 350.000 ton in tegenover 180.000 ton in 1924. Verder behoorden Luxemburg en Tsjechoslowakije tot de landen, welke ijzer en staal op de Deutsche markt brachten.

Ten gevolge van de overal doorgevoerde syndicaatsvorming was het mogelijk, de prijzen voor het binnenland op een vrij hoog niveau te handhaven. Concessies werden alleen daar gedaan, waar dit in verband met de concurrentie noodzakelijk was.

Het streven naar verlaging der productiekosten vond uitdrukking in de pogingen om tot samensmelting van een aantal belangrijke bedrijven te komen: Thyssen, Phönix, Rhein Stahl en de Rhein-Elbe Union begonnen in de tweede helft van het jaar onderhandelingen over de vorming van een trust. Nadat vele en velerlei moeilijkheden waren overwonnen, kwam in Januari van dit jaar de oprichting van de Vereinigte Stahlwerke A. G. tot stand, een studie-maatschappij, die een aantal uitvoeringsmaatregelen verder voorbereidt. De trust zelf is 1 April in werking getreden.

* * *

In de Ver. Staten van Noord-Amerika werd de ruwijzerproductie in 1925 op 37 mill. ton gebracht, in 1924 was zij 31.9, in 1913 31.5 mill. ton. De ruwstaalproductie nam toe van 37.4 mill. ton in 1924 tot 44.9 mill. in 1925, waarmede zij bijna 50 pCt. boven het cijfer van 1913 (30.8 mill.) is gestegen.

Zooals hierboven reeds werd medegedeeld, kreeg

de Amerikaanse markt in de tweede helft van het jaar een zeer levendig aanzien en wel als gevolg van groote aankopen door de spoorwegen, de automobiellindustrie, het bouwbedrijf, enz. De productie der staalbedrijven werd tot 80, later tot 90 en zelfs tot 95 pCt. der capaciteit opgevoerd. De prijzen, die van het begin van het jaar af tot Augustus steeds waren teruggelopen, begonnen te stijgen. Ten gevolge hiervan werd de invoer gestimuleerd, eerder reeds bleek, dat de ijzer- en staalindustrie in Europa hiervan de vruchten plukte. Aan ingevoerd ruwijzer kwam in 1925 450.000 ton in de kustdistricten aan de markt tegenover ruim 200.000 ton in 1924.

Thans is de vraag eenigszins verminderd en zijn de prijzen vrijwel stabiel.

G. S. K. B.

DE CRITIEK OP DE OPPOSITIE TEGEN HET VERDRAG MET BELGIË.

De heer N. J. Harte, Secretaris der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zeeuwsch-Vlaanderen te Terneuzen, schrijft ons:

Het spijt mij, dat het antwoord van Prof. Nelemans in het nummer van 24 Maart l.l. niets anders brengt dan een bevestiging van hetgeen ik in eerste aanleg heb beweerd: dat hij het zeer begrijpelijk schijnt te achten, dat men van Belgische zijde verschillende voordeelen van ons land tracht te verkrijgen, doch daarentegen allerlei bezwaren opwerpt, indien men er op wijst, dat het zaak ware, tegelijk ook de Nederlandsche belangen, die in het gedrang zitten, te dienen.

Een gunstige regeling der loodsgelden ten voordeele van Antwerpen in het Verdrag vastleggen schijnt volkomen natuurlijk.

Voor opheffing van een misstand, die voor wat het loodsgeld betreft, nadeelig is voor Nederlandsche havens als Rotterdam en Ter Neuzen, is het thans volgens schrijver geen tijd, want: die zitten aan het Verdrag van 1839 vast!

Een regeling, dat Antwerpen en Gent zich langs de waterwegen over Nederlandsch gebied (en gedeeltelijk ten koste van Nederland) op de meest onbekrompen wijze zullen kunnen ontwikkelen, zij heeft bij schrijver volledige instemming.

Betoogt men daarentegen, dat het zaak is, dat nu tegelijk ook een regeling wordt getroffen waarbij een Nederlandsche haven, die geen Belgische *water-* doch voor een bescheiden ontwikkeling wel Belgische *spoor-*wegen noodig heeft, dan, wederom, dan is het voor dat Nederlandsche belang, dat toch geheel parallel loopt aan dat der genoemde Belgische havens, doch alleen aanzienlijk bescheidener is, dan is het volgens Prof. Nelemans daarvoor ook weer niet de tijd, want hij acht het niet gewenscht waterwegen en spoorwegtarieven te verwarren! Alsof die waterwegen en spoorwegtarieven niet hetzelfde doel ten grondslag hebben.

Op het standpunt dat Prof. Nelemans zich thans stelt, heeft zich ook ruim 30 jaar geleden, toen ZHG. hier Ingenieur was en de verbetering der kanaalwerken heeft helpen voorbereiden, de toenmalige Minister van Waterstaat gesteld, toen van deze zijde die spoorwegtarievenkwestie reeds werd aangehaald. Ik stipte dat in mijn vorig schrijven reeds aan. Had men toen gedaan wat men bij de overeenkomst van 31 October 1879 gedaan heeft, nl. waterweg- en spoorwegtarieven voor de aan dat kanaal gelegen havenplaatsen tegelijk geregeld, dan behoefde Ter Neuzen thans niet reeds 8 jaar in hoop en vrees te zitten met een leger werklozen.

Juist *die* stelling, dat men aan België kan toestaan hetgeen het vraagt, maar dat het nooit tijd schijnt om wederkeerig Nederlandsche belangen te dienen, hetgeen men hier in Zeeuwsch-Vlaanderen vanaf den tijd, die mij heugt als een onrecht heeft gevoeld, deed mij protesteeren tegen het betoog van Prof. Nelemans.

Beschouw tegenover die stelling toch de houding der Belgische Regeering, die bij het Verdrag alle verlangens, die in dat land bestaan, tot oplossing weet te brengen, tot zelfs het recht tot lossen van mosselen in de Nederlandsche haven aan de Isabellasluis ten behoeve van naar het schijnt nog slechts 2 mosselvischertjes, wonende in het daarbij gelegen Belgische plaatsje Bouchoute.

Het is daarom als een geluk te beschouwen, dat wij in de laatste jaren hebben mogen ontwaren, dat er in de leidende regeeringskringen een andere meening heerscht en belanghebbenden overtuigd kunnen zijn, dat er naar gestreefd wordt, die voor Ter Neuzen brandende kwestie, zij het in, dan toch wel tegelijk met het Verdrag tot een goede oplossing te brengen, al ware het, in verband met de verschillende kwesties die ten bate van België in het Verdrag geregeld worden, veiliger geweest, dit er meteen ook in vast te leggen.

Ter Neuzen, 26 Maart 1926.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE VEREENIGDE STATEN ALS GELDSCHIETERS VAN EUROPA.

De heer L. Keesing te New York schrijft ons:

Van debiteurstaat tot universeel crediteur en geldschieter. Hoe lang kan Amerika deze nieuwe rol volhouden?

Deze vraag wordt dagelijks gesteld — en verschillend beantwoord.

De regeeringsvoorschotten, tijdens en kort na den oorlog aan andere Staten verleend, bedroegen meer dan 10 milliard Dollars. Sindsdien is nog eens 10 milliard aan buitenlandsche fondsen hier geplaatst. Daar komen nog bij de niet geringe bedragen in anderen vorm in het buitenland belegd. Zoo geheel onbetekenend is het totaal dus niet, zelfs niet voor een rijk land.

De meeningen omtrent de beteekenis van dit nieuwe verschijnsel op de internationale kapitaalmarkt loopen zeer uiteen. De weinig complimenteuzen opvatting, dat er een soort machiavellistische bedoeling achter zit, Europa tot financieel onderdaan der nieuwe wereld te verlagen, mogen we hier wel met een

schouderophalen afdoen. Zulke opvattingen kunnen slechts verkondigd worden door hen, die Amerika niet kennen. Niet slechts niet, ontkend, doch openlijk verklaard — ook door Regeeringspersonen — werd, dat credieten, aan Europa verleend, den Amerikaanschen export steunen. Zij beteekenen tevens steun voor het economisch leven in Europa, daar zij den invoer mogelijk maken van twee onontbeerlijkheden: voedingsmiddelen en grondstoffen.

Goed beschouwd, is het vraagstuk tweeledig:

1. Kan Europa den import van Amerikaansche artikelen verminderen? en

2. Moet en kan Amerika steeds nieuwe credieten blijven verleenen om Europa in staat te stellen de Amerikaansche importen te betalen?

De vraag of Amerika kan doorgaan Europeesche leeningen te absorbeeren moge van groot onmiddellijk belang zijn, de fundamenteele kwestie ligt dieper. Toch zullen we deze vraag, daar zij het vaakst wordt gedaan, het eerst beantwoorden.

Het totale vermogen van het Amerikaansche volk wordt op ongeveer 330 milliard Dollars aangeslagen. Dit cijfer wordt vrij algemeen als juist aangenomen. Het jaarlijksch inkomen wordt op 55 milliard geschat. Hoeveel hiervan wordt verteerd en hoeveel als surplus bij het volksvermogen kan worden gevoegd, is niet precies te zeggen. Bijna vijftig percent van het volksvermogen is in den vorm van onroerend goed. In 1925 werd voor ongeveer 6 milliard gebouwd. Dit zou dan, op dezelfde proporties gebaseerd, beteekenen, dat het volksvermogen met 12 milliard toenam. Doch ten eerste moet men van de zes milliard die vernietigde of geremplaceerde oude gebouwen aftrekken, en in de tweede plaats is er in 1925 door bijzondere omstandigheden meer gebouwd dan anders. Alles in aanmerking nemende, mag men een vermeerdering van het volksvermogen van ten naaste bij acht of negen milliard aannemen.

Men kan ook langs anderen weg aantonen, dat de kapitaalvorming niet beneden dit bedrag blijft. Het totaal der in 1925 plaats gevonden emissies van allerlei aard was \$ 7.118.000.000. Hiervan was evenwel \$ 902.000.000 ter herfinanciering van vervallende bedragen. Per saldo is er dus voor \$ 6.216.000.000 nieuw geëmitteerd. Natuurlijk zal wel een vrij flink bedrag van sommige nieuwe fondsen met geleend geld, zijn opgenomen. Toch mag men wel aannemen, dat alle andere vormen van kapitaalverschaffing belangrijk genoeg waren om het totaal, dat aan nieuw kapitaal is opgebracht, op 8 of 9 milliard te brengen.

Aan buitenlandsche fondsen werd voor 1307 miljoen geëmitteerd, waarvan 224 miljoen ter vervanging van vervallende schulden, zoodat aan het buitenland 1083 miljoen nieuw kapitaal werd verstrekt. Dit is 78 miljoen méér dan in 1924. Voorloopig zijn er dus geen teekenen, dat onze beurs uitgeput raakt. Voorts is niet alleen het aan het buitenland verstrekte bedrag op zichzelf beschouwd volstrekt niet zoo klein, doch het is ook relatief zeer respectabel, daar het één zesde bedraagt van het totaalbedrag der uitgegeven fondsen. In het laatste zijn natuurlijk zoowel aandeelen als obligatiën begrepen. Aan binnenlandsche obligatiën alleen werd in 1925 voor \$ 3.980.000.000 geëmitteerd, zoodat het buitenland meer dan één vierde van het bedrag der binnenlandsche leeningen verkreeg.

Veelal hoort men beweren, dat Amerika in het verleden geen geld voor het buitenland beschikbaar had en derhalve ook in de toekomst op den duur zijn geheel surplus voor eigen doeleinden noodig heeft. Hierbij wordt tweeërlei over het hoofd gezien. Ten eerste, dat ons volksinkomen sterk is toegenomen. Bedraagt het thans 55 milliard, in 1913 was het slechts 33 milliard en in de laatste tien jaren vóór den oorlog gemiddeld 28 milliard. Ten tweede hebben wij nu eenmaal over de 10 milliard aan buitenlandsche fondsen. Slechts 6 percent gemiddelde rente hierop rekenend, geeft dit nog een inkomen van 600

millioen. Dit bedrag kunnen wij zeker jaarlijks uitleenen, geheel afgezien van de bedragen, die op de oorlogsvoorschotten van de Regeering binnenkomen, en afgezien van het aanmerkelijk verschil in onze betalingsbalans, voortspruitend uit rente en dividenden op de van Europa teruggekochte Amerikaansche fondsen. Ook mag men wellicht aannemen, dat de sinds den oorlog ingevoerde beperking der immigratie geleidelijk moet leiden tot een vermindering der immigranten-remises en, ten gevolge van een langzamer aanwas der bevolking, tot een vertraging in het tempo der nieuwe kapitaalbehoeften op velerlei gebied. De immigrant wordt te vaak alleen als producent beschouwd; men is te licht geneigd over het hoofd te zien, dat hij ook consument is.

Het antwoord op de vraag of Amerika voorloopig kan voortgaan als grootgeldschietster op te treden, behoeft dus niet verontrustend te luiden — indien Europa van een bevestigend antwoord zijn heil verwacht. Dienaangaande kan men evenwel ook een andere meening zijn toegedaan.

Vóór den oorlog waren de crediteur-staten zij, die voor de voorziening in hun behoeften aan zekere voedingsmiddelen en grondstoffen op andere landen waren aangewezen. De debiteur-staten konden op die wijze hun schulden in goederen voldoen. Dit was geen toeval. Deze toestand had zich uit natuurlijke oorzaken harmonisch ontwikkeld. Evenzeer als de geheele natuur en ons fysiek bestaan baseert zich het economisch leven op een balanceering der krachten. Deze natuurlijke „balance of economic powers”, door den oorlog verbroken en door economisch onzinnige vredes-verdragen verder verkracht, is nog niet hersteld. Dit herstel is onvermijdelijk. Of door dit herstel menschen moeten verhongeren, en hoeveel, hangt af van de wijsheid — of het gebrek aan wijsheid — van hen, die aan de politieke draden trekken. Maar dat herstel van evenwicht tógenhouden kan niemand. Geen mensch en geen natie.

Amerika was tegenover Europa altijd een exportland. Het moet weliswaar enkele voedingsmiddelen en grondstoffen — niet vele — importeerden, maar niet van Europa. Aan den anderen kant heeft Europa farmproducten en koper en katoen noodig. Vóór den oorlog betaalde Europa deze artikelen ten deele in goederen en diensten en ten deele betaalde Amerika zichzelf met rente en dividenden op door Europa in Amerika belegde gelden. Deze laatste bron van inkomsten vloeit niet meer. Erger nog, het kapitaal is in een schuld veranderd. Doch de fundamentele handelspositie blijft bestaan. Er moet dus een verschuiving plaatsvinden, die het evenwicht herstelt. Evenals in de natuur naast het gif zich een tegengif ontwikkelt, toonen ook in ons economisch leven actie en reactie een neiging elkaars gevolgen te neutraliseeren. Dezelfde oorlog, die het voor Europa moeilijker heeft gemaakt, Amerikaansche goederen in geld te vereffenen, heeft in Amerika teveeg gebracht, dat het voor uitvoer beschikbare surplus aan landbouwproducten zich in dalende richting beweegt. Het natuurlijk gevolg van dezen gang van zaken zou moeten zijn, dat Europa zijn behoeften aan voedingsmiddelen meer en meer in andere landen, bijv. Argentinië en Australië, ging dekken, waar betaling in Europeesche industrie-producten kan geschieden. Hetzelfde zou ten opzichte van petroleum-producten plaatsvinden. Geleidelijk moet het saldo der Amerikaansche handelsbalans zich ten gunste der andere landen wijzigen. Naar gelang dit proces voortschrijdt, kan Europa het opnemen van gelden hier beperken. De ervaring leert dit. Van de landen, die hier hebben geleend, hebben reeds vier: Engeland, Nederland, Zweden en Zwitserland, tegelijk met hun handelsbeweging, hun geldmarkten zich zoodanig zien wijzigen, dat zij niet slechts hebben opgehouden een beroep op onze markt te doen en hun eigen leeningen hier terug te koopen, doch bovendien reeds weer medewerken in het dekken der behoeften van andere lan-

den. Het is zeer wel denkbaar, dat het Dawcs-plan in de practijk zal blijken mede te werken in de richting van goedkoopere geldkoersen in Duitschland, waardoor de noodzakelijkheid voor Duitschland, vlottend kapitaal in het buitenland te zoeken, veel spoediger zou verdwijnen, dan velen thans nog mogelijk achten.

En dit zou een zegen wezen. Het is noch in het belang van Europa, noch in dat van Amerika, een toestand te bestendigen, die van huis uit onnatuurlijk, en derhalve onstabiel en ongezond is. Degenen in Europa, die steeds hun oogmerk richten op het verkrijgen van leeningsgelden in Amerika, zouden wel doen het streven van den president der Deutsche Rijksbank tot voorbeeld te nemen en hun pogingen in de allereerste plaats te concentreeren op zulke maatregelen, die den toestand kunnen verlichten, zonder verder bij Amerika in het krijt te komen. Laat men toch niet vergeten, dat op den dag van leenen de dag van terugbetalen moet volgen. Voor zoover Amerikaansche hulp absoluut noodzakelijk is om de grootste moeilijkheden te boven te komen, mag men natuurlijk niet aarzelen. Wie heden niet leent om heden te eten, kan morgen niet werken. Doch wie meer leent dan hij strikt noodig heeft om zich door den ergsten tijd heen te slaan, bewijst niet zijn geldschietster een slechten dienst, doch zichzelf.

New York, 16 Maart 1926.

AANTEKENINGEN.

De Deutsche zeehavenuitzonderingstarieven; het Deutsche standpunt.

N.a.v. hetgeen in het No. van 10 Maart II. onder dit hoofd voorkwam werd onze aandacht gevestigd op een bijdrage van Geheimrat C. J. Stimming, General-director van den Norddeutschen Lloyd, in het Schifffahrtjahrbuch 1926¹⁾ en getiteld „Die deutsche Seehafentarifpolitik der Gegenwart”. De heer Stimming, welke daarin verschillende aspecten dezer politiek behandelt, blijkt nog geenszins tevreden met hetgeen voor de Deutsche havens wordt gedaan. Met name ten opzichte van het zuidvruchtenvervoer meent hij, dat de spoorwegen den invoer over de droge grens bevorderen ten nadeele van dien over zee. Ook binnen de grenzen van Duitschland botsen dus de belangen.

Tot de desiderata van schr. behoort ook een principieele wijziging van de verhouding tot Nederland. Hij citeert, om zijn meening te motiveeren, uitvoerig een verklaring van de Reichsbahndirektion Altona,²⁾ welke in de eerste plaats met de bewerking der zeehavenuitzonderingstarieven is belast. De argumenten van de Direktion vindt men terug in het artikel van Dr. Giese in den „Wirtschaftsdienst”, dat in het No. van 10 Maart geresumeerd is.

„Nederland heeft”, aldus de Reichsbahndirektion, „ter wille van de goede verstandhouding met den bevrienden staat een aantal tariefsverlagingen verkregen, waardoor den Duitschen havens Emden, Bremen en Hamburg een zeer gevoelige schade is toegebracht, doch in Nederland de eeltlust nog meer werd opgewekt.”

Duitschland kan Nederland geen gelijkstelling met de eigen havens toekennen, zonder dat de consequentie van de economisch-geografische positie van het Westen en Zuid-Westen van Duitschland zich ten volle doorzet, tot verdere ernstige schade van genoemde havens en van de Deutsche betalingsbalans.

„In de kringen van het Deutsche bedrijfsleven eischt men volledige afschaffing van de Belgische zoowel als van de Nederlandsche tariefvoordeelen... Wanneer wij thans ook tegenover Nederland van de hervonnen tariefhoogheid gebruik maken, kan Nederland zich ook niet op zijn grondstofcredieten aan Duitschland beroepen, die het in wezen tot verlevendiging van zijn eigen handelsverkeer met Duitschland heeft toegestaan. Een zuiver economische be-

1) Seediens-Verlag, Hamburg.

2) Waarschijnlijk dezelfde als de door Dr. Giese in zijn artikel genoemde verklaring dezer Direktion in het Hamburger Fremdenblatt van 12 Juli 1925.

handeling dezer tariefkwestie kan Nederland ons te minder ten kwade duiden, aangezien het ter bevordering van zijn eigen havens een protectiepolitiek voert, die zelfs tot volledige kwijtschelding van vrachten gaat. Het zal vanzelfsprekend een gelijk recht voor Duitsland moeten erkennen, daar het ook niet in staat is, door gunstige vrachten voor Nederlandsche goederen naar Deutsche zeehavens, wegens den geringen omvang van dit verkeer, eenige wederkeerigheid te betrachten. Als commercieel ondernemer kan de Deutsche spoorwegadministratie uit zuivere rentabiliteitsoverwegingen onder uitschakeling van alle politieke elementen tot de noodig geworden intrekking zoowel van de Belgische als van de Nederlandsche uitzonderingstarieven overgaan."

De Direktie acht het gewenscht, hiertoe snel te besluiten, aangezien ook andere staten reeds aanstellen maken, dezelfde voordeelen op te eischen.

„Zeker", gaat zij dan voort, „zullen hieruit voor het economisch leven der bezette gebieden niet onvoelbare na-deelen voortvloeien. Aangezien echter de vrachten ten slotte door den koper gedragen moeten worden¹⁾ en de op het spel staande nationaal-economische waarden buitengewoon groot zijn, zal men ook in Rijnland-Westfalen, en Zuid-Duitsland de oogen niet sluiten voor de noodzakelijkheid van bescherming van de nationale scheepvaart, die bij alle volken thans als vanzelfsprekend geldt."

Bij dit betoog sluit de heer Stimming zich geheel aan.

Ten slotte citeert hij nog uit het verslag der K. v. K. te Rotterdam over 1924 het volgende in zake de uitzonderingstarieven (te vinden op p. 24 der Deutsche editie):

„Auch die hiesige Handelskammer widmete im Berichtsjahr dieser Angelegenheit ihre volle Aufmerksamkeit. Sowohl das Problem im allgemeinen, als auch die Möglichkeit, durch besondere Massnahmen den Transit bestimmter Artikel für die holländischen Häfen zu behalten, waren öfters der Gegenstand Ihrer Tätigkeit. Nach dem Anfang Oktober vom Minister des Auszern den Generalstaaten angebotenen Oranbuch ließ sich damals auf Grund der von der deutschen Regierung abgegebenen Versicherungen und erteilten Zusagen eine befriedigende Lösung erwarten. Mit Wirkung vom 1. Januar 1925 sind daraufhin auf den deutschen Eisenbahnen auch im Interesse der holländischen Seehäfen eine Anzahl Ausnahmetarife zur Einführung gelangt."

„Danach", schrijft de heer S., „gewinnt es mit Sicherheit den Anschein, als ob sich die Handelskammer Rotterdam die weitgehenden Forderungen Ihrer Regierung auf vollständige Gleichstellung der niederländischen mit den deutschen Seehäfen nicht²⁾ zu eigen macht, sondern mit dem gegenwärtigen Zustande zufriedenen ist."

* * *

Uit de uiteenzettingen der Reichsbahndirektion Altona en de instemming, die de heer Stimming daarmede betuigt, blijkt dus, dat er van verschillende zijden in Duitsland reeds voor het handelsverdrag met Nederland werd gesloten³⁾, op werd aangedrongen, tabula rasa te maken ten opzichte van de uitzonderingstarieven ten gunste van buitenlandse havens.

Een dergelijke strooming in Deutsche scheepvaartkringen is op zichzelf begrijpelijk. Het kan echter niet door den beugel, dat men, zooals Dr. Giese doet,⁴⁾ er op aandringt, dezen maatregel te treffen ter uitvoering van een *concessie* der Deutsche Regeering. Het feit intusschen, dat deze laatste bij het voeren der onderhandelingen ongetwijfeld met het bestaan dezer strooming bekend is geweest, versterkt de opvatting, dat een dergelijke naleving harer belofte niet in de bedoeling ligt.

Naast het hoofdargument der tariefhoogheid, ook

¹⁾ [Dit verguldsel van de pil is niet van de beste soort. — W.]

²⁾ Spatieering van den heer S.

³⁾ Waar het artikel van den heer S. het verdrag niet vermeldt, mag worden aangenomen, dat het van voor het tijdstip, waarop dit tot stand kwam, dateert.

⁴⁾ Verg. het No. van 10 Maart II.

door Dr. Giese gehanteerd en in het No. van 10 Maart II. getoetst, bezigt de Direktie, zooals uit het bovenstaande blijkt, ter bestrijding van de Nederlandsche eischen een tweetal argumenten, waarvan het gewicht niet kan worden ingezien.

Het eerste vond reeds bestrijding in de bespreking van het meergenoemde artikel van Dr. Giese, en geldt de uitzonderingstariefpolitiek der Nederlandsche Spoorwegen. Deze zouden volgens de Direktie, naar hierboven bleek, een protectiepolitiek voeren, die zelfs tot volledige kwijtschelding van vrachten gaat. Deze laatste bewering zal men wel cum grano salis mogen opvatten; verder zij slechts herhaald, dat de speciale tarieven der Nederlandsche Spoorwegen bijna uitsluitend op de concurrentie met *binnenlandsche waterwegen* zijn gericht.¹⁾ Een overeenkomst als die met de mijnen b.v. trekt geen vervoer van Deutsche havens naar Nederlandsche!

In het tweede argument der Direktie, nl. het ontbreken van reciprociteit, ontbreekt de analogie.

Zij zou wenschen, dat Nederlandsche goederen, van nature ter verscheping over *Nederlandsche* havens aangewezen, door gunstige tarieven naar *Deutsche* havens werden gedirigeerd. De Nederlandsche grieven betreffen echter geen Deutsche goederen, van nature ter verscheping over Deutsche havens aangewezen, doch zoodanige goederen, wier natuurlijke weg over *Nederlandsche* havens leidt en die door de uitzonderingstariefpolitiek naar *Deutsche* havens worden getrokken.

Zou, ten slotte, de heer Stimming bij het aanhalen van het verslag der K. v. K. te Rotterdam er soms al eenigszins aan getwijfeld hebben, of zijn interpretatie van dit citaat wel juist was, dan kan het jongste verslag der Kamer hem uit de onzekerheid helpen. Aldaar wordt toch op pp. 13 en 14 geschreven:

„Juist voor ons handelsverkeer echter bestaat nog steeds ernstige bedreiging in den vorm van uitzonderingstarieven voor de zeehavens, terwijl de verscherpte invoerrechten den Nederlandschen uitvoer in hooge mate belemmeren. Reeds vonden de alom gehoorde klachten over de Seehafenausnahmetarife weerklank in ons vorig verslag, waarin tevens werd vermeld, dat de Nederlandsche belangen te dezer zake door de regeering in handen waren genomen. Deze tarieven vormden dan ook een punt van bespreking bij de onderhandeling over het handelsverdrag met Duitsland, dat dit jaar aan de orde was. De bij die onderhandelingen ten aanzien van dit onderwerp bereikte uitkomsten zijn echter verre van bevredigend. (Wij spatieeren. W.) De overeenkomst zelf roert het punt niet aan. In de toelichtende mededeelingen der regeering is te lezen: „Ten slotte heeft de Deutsche regeering schriftelijk de verklaring afgelegd, dat de ten aanzien van de Deutsche spoorwegen bestaande verschillen tusschen de Nederlandsche havens en de havens van derde staten op een niet ver afgelegen tijdstip zullen verdwijnen". Deze onbevredigende verklaring en uiterst vage toezegging laten alle ruimte voor verschil van appreciatie omtrent de vraag, wat onder een niet verre toekomst is te verstaan. Er is dan ook geen grond voor een optimistische verwachting, dat de verdeling van het goederenverkeer over de Deutsche, Belgische en Nederlandsche havens spoedig wederom door natuurlijke factoren zal worden bepaald."

* * *

Het artikel van den heer Stimming bevat voorts nog een aardige bijdrage in het geding over het commercieel karakter van sommige uitzonderingstarieven. Naar men zich herinneren zal was een der argumenten van Dr. Giese, dat de Dawes-Spoorwegwet een bedrijfsgestie volgens commercieele beginselen voorschrijft.²⁾ Zijn dus uitzonderingstarieven commer-

¹⁾ Terloops zij opgemerkt, dat ook de Deutsche spoorwegen concurrerende binnenlandsche verkeerswegen weten te bestrijden. Dit blijkt uit het feit, dat ter gedeeltelijke compensatie van de inkomstenderving, voortvloeiende uit uitzonderingstarieven voor steenkolen, de spoorwegen op 1 Augustus 1925 de tarieven voor het vervoer van steen voor den aanleg van *land- en waterwegen* met bijna 30 pCt. verhoogden. (Rapport v. d. Commissaris voor de Deutsche Spoorwegen p. 19).

²⁾ Hij vermeldde niet, dat de wet hierbij voegt: „unter Wahrung der Interessen der deutschen Volkswirtschaft".

cieel geboden, dan mist het buitenland volgens hem het recht, daartegen bezwaren te opperen.

Zooals men weet werd door den rapporteur van de Volkenbondcommissie voor het Verkeer, den heer Hines, de economische rechtvaardiging van sommige tarieven reeds op voorzichtige wijze in twijfel getrokken.¹⁾

De heer Stimming vermeldt nu, dat ten bate van den doorvoer uit aangrenzende en verder gelegen landen²⁾ naar de Deutsche zeehavens, de spoorwegen zoover zijn gegaan, dat zij „ohne Rücksicht auf die Selbstkosten“, de op concurrerende buitenlandsche trajecten geldende, aanzienlijk lagere vrachten ook voor bepaalde aaneengesloten Deutsche trajecten hebben toegestaan, zij het dan ook slechts bij wijze van restitutietarief, dus bij vervoer van minstens zekere hoeveelheden.

Deze mededeeling wordt in zeker opzicht bevestigd in een artikel in den jongsten „Wirtschaftsdienst“ van den Directeur-Generaal der Reichsbahngesellschaft, Dr. Oeser. Deze deelt daar n.l. mede, dat de doorvoertarieven het karakter hebben van vecht-tarieven. Nu is het duidelijk, ook al zegt Dr. Oeser het niet, dat de zelfkosten aan de effectiviteit van dit wapen niet in den weg mogen staan. Waarom zijn de Deutsche spoorwegen echter tot den aanval overgegaan? Dr. Oeser schrijft hierover:

„Het verkeer was er, doch ging slechts, ten gevolge der inflatie, om Deutschland heen. Wij staan voor nieuwe onderhandelingen met de andere spoorwegadministraties over den omvang van ons aandeel in het goederenverkeer. Nu zouden wij met een miserabel aandeel ter onderhandeling zijn opgegaan, indien wij daartegen geen stelling genomen hadden. Door vecht-tarieven hebben wij derhalve den doorvoer weder naar Deutschland getrokken; ten deele naar Deutsche havens. Een reeks van Deutsche belanghebbenden heeft zich daardoor benadeeld gevoeld; de benadeeling zouden zij ook zonder onze maatregelen ondervonden hebben, aangezien, gelijk gezegd, de goederen bevracht zouden zijn, ongeacht of hun weg nu door Deutschland liep of niet.

De resultaten onzer activiteit zijn niet slecht. Wij hebben b.v. een groot deel van den doorvoer weder aan Deutschland gebonden en wij gelooven, dat dit geen nadeel, doch een voordeel voor Deutschland is.”³⁾

Vechttarieven dus, waarbij de kostprijs geen rol mag spelen. Zullen zij, indien de door Dr. Oeser bedoelde onderhandelingen voor Deutschland een bevredigend resultaat hebben, worden verhoogd? Dit zal er, naar het schijnt, van afhangen, of de concurrerende buitenlandsche tarieven omhoog gaan.

De Commissaris voor de Deutsche spoorwegen, die er voor te waken heeft, dat de spoorwegen hun herstellasten opbrengen en die tegen commercieele uitzonderingstarieven derhalve niet vijandig zal staan, heeft het blijkbaar noodig geacht, deze neiging der spoorwegen, beneden den kostprijs te gaan, te remmen. Althans op p. 20 van zijn rapport schrijft hij, na een overzicht te hebben gegeven van de vervoers-toeneming, die het gevolg is van de invoering van uitzonderingstarieven, niet onduidelijk: „In dit verband is het echter noodig te waken voor overdreven tariefreducties, welke ertoe zouden leiden, dat de Maatschappij tegen tarieven beneden kostprijs zou vervoeren, of die louter als effect zouden hebben, de spoorwegen in aangrenzende landen ertoe te brengen, dergelijke reducties te verleenen, waaruit ten slotte een verlies voor beide concurrerende lijnen zou voortvloeien”.

Het bestaan van een neiging bij de spoorwegen, om onder bepaalde omstandigheden beneden de zelfkosten te gaan, staat dus wel vast. In zooverre de concurrentie dezen vorm aanneemt, kan aan de Dawes-Spoorwegwet geen argument ontleend worden.

1) Rapport p. 7.

2) B.v. Zwitserland en Italië.

3) Met het bovenstaande klopt niet geheel de mededeeling van Dr. Oeser, dat „alle maatregelen, zij het op het gebied van het tariefwezen, het personeelwezen, of van den verkeers- of bedrijfsdienst bepaald worden door hun financieel effect”. (Frkf. Ztg. 19 Mrt. 1926, No. 210).

den, waarom het buitenland het recht zou missen, tegen de uitzonderingstarieven op te komen. Zelfs behoort tot de bondgenooten, waarnaar wij in onzen strijd tegen deze tarieven hebben te zoeken,¹⁾ in zooverre het dezen uitwas betreft, de Spoorwegcommissaris.

W.

¹⁾ Verg. het artikel van den heer J. Schilthuis in het No. van 24 Febr. 11.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

In de afgelopen maand vertoont het indexcijfer der groothandelsprijzen een verdere daling, grootendeels het gevolg van een achteruitgang in katoen en andere weefstoffen. Deze daling van 51 punten in het totaalcijfer brengt dit op 4088, het laagste punt sinds Maart 1916 bereikt.

Hieronder volgt de gebruikelijke aan „The Economist” ontleende tabel.

Data	Granen en oleeesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1348	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Dec. 1924	992	789½	1452	815½	806	4855	220,7
„ Mrt. 1925	959	746	1434	760½	780½	4680	212,7
„ Apr. „	944	724½	1362	743	776½	4550	206,8
„ Mei „	956	706	1261½	745	789½	4458	202,6
„ Juni „	885½	704½	1234	736	791	4351	197,8
„ Juli „	908	698	1274½	756	809½	4446	202,1
„ Aug. „	952	718½	1235½	748	796	4450	202,3
„ Sept. „	934	702½	1250½	752	788	4427	201,2
„ Oct. „	886	699½	1203½	749½	788½	4327	196,7
„ Nov. „	918½	704½	1174½	737½	787	4322	196,4
„ Dec. „	936½	679	1120	733	782½	4251	193,2
„ Jan. 1926	892½	694½	1117	726½	758½	4189	190,4
„ Febr. „	884	699	1058	736	762	4139	188,1
„ Mrt. „	880	688	1025½	723½	771	4088	185,8

De schommelingen in de eerste groep waren van weinig betekenis en lieven elkander grootendeels op; in de tweede waren thee, koffie en suiker iets lager. In de weefstoffengroep zijn katoen en jute aansprakelijk voor de daling van 32 punten, terwijl in de delfstoffengroep een scherpe daling in lood de voornaamste verandering was. Tin en koper waren iets lager en de kolonprijzen bewogen zich eenigszins in opwaartsche richting, doch ijzer en staal bleven onveranderd. In de diversengroep vond een stijging in plantaardige oliën plaats. De volgende tabel geeft de veranderingen in de indexcijfers van de verschillende artikelen aan, vergeleken met die voor Februari, waarbij de gemiddelde prijs gedurende 1901—'05 gelijk 50 is gesteld.

	Indexcijfer	of		Indexcijfer	of		Indexcijfer	of
	+	-		+	-		+	-
Tarwe (btl.)	104	+ 1½	Katoen (Am.)	90½	- 4	Koper	48½	- 1
„ (Eng.)	89	- 2	„ (Egypt.)	106	- 15	Delfstoff.	723½	+ 12½
Meel	92	...	Garen	95½	- 6	Hout
Gerst	70	- 3½	Laken	108	- 1½	(Baltisch)	93	...
Haver	71	- 3½	Wol (Eng.)	115½	- 2½	Hout
Aardapp.	69	- 6	„ (Austr.)	102	+ 4	(Amerik.)	77½	...
Rijst	120	+ 2½	Zijde	89	...	Leder	60½	...
Rundvl.	72	...	Vlas	100	+ 1½	Petroleum	108½	...
Schapenvl.	86	+ 1½	Hennep	58	- 1	Oliën	83	+ 9
Skovensvl.	107	+ 2½	Jute	161	- 8	Oliezaden	75	- 1
Gran. en vl.	880	- 4	Weefstoffen	1025½	- 32½	Talk	69	...
Thee	171	- 6	Ruw-Ijzer	75½	...	Indigo	90	...
Koffie	132	- 1½	Stalen rails	66½	...	Soda	85½	...
Rietsuiker	87½	...	Ijz. staven	86½	...	Rubber	29	+ 1
Bietsuiker	92½	...	Kolen (st.)	116	+ 2	Diversen	771	+ 9
Boter	88½	- 3½	„ (huisbr.)	89½	+ 3	Totaal	4.088	- 51
Tabak	116½	...	Lood	128	- 15			
And. voed. en genotm.	688	- 11	Tin	113	- 1½			

Deze wijzigingen in de afgelopen maand hebben de stijging boven het vooroorlogsniveau, vergeleken met einde Februari, van 61,4 tot 59,4 doen afnemen, hetgeen volgt uit de volgende tabel.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
Maart 1925....	166	212	232	164	141	182,5
April "....	163	206	221	160	140	177,4
Mei "....	165	201	205	160	143	173,8
Juni "....	153	200	200	159	143	169,6
Juli "....	157	198	207	163	146	173,3
Augustus "....	164	204	200	161	144	173,5
September "....	161	199	203	162	143	172,6
October "....	153	199	195	161	143	168,7
November "....	159	200	191	159	142	168,5
December "....	162	193	182	158	141	165,8
Januari 1926....	154	197	181	156	137	163,3
Februari "....	153	199	172	158	138	161,4
Maart "....	152	196	167	156	140	159,4

Voorts laten wij nog volgen een overzicht der indexcijfers in eenige der voornaamste landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederlands ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ⁵⁾	100	100 ⁵⁾	100 ⁵⁾	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1923	151	458	577	140	183	160	154	211
Decemb. 1924	157	507	640	147	171	168	160	214
Februari 1925	161	515	660	146	170	169	158	210
Maart "....	161	513	659	144	166	168	155	204
April "....	156	512	658	142	163	163	151	202
Mei "....	155	520	660	141	162	162	151	199
Juni "....	157	542	683	143	161	161	153	200
Juli "....	160	557	707	143	160	160	155	198
Augustus "....	160	557	731	144	159	159	155	200
September "....	160	555	721	145	158	157	155	201
October "....	158	572	716	144	159	154	154	200
November "....	158	605	712	145	157	155	154	197
Decemb. "....	156	633	715	143	156	156	155	194
Januari 1926	156	634	708	141	155	153	153	...
Februari "....	...	636	704	139	151	152	149	...

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.

³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

⁴⁾ Sedert October 1923; Juli 1914=100. ⁵⁾ Midden 1914.

Wat Nederland betreft, merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek op, dat bij beschouwing der cijfers, betrekking hebbende op de maand Februari 1926, blijkt, dat zoowel het algemeen indexcijfer als dat voor voedingsmiddelen, in vergelijking met de vorige maand, met 4 punten is gedaald, nl. resp. van 153 op 149 en van 156 op 152. Wat het algemeen indexcijfer betreft, staat tegenover een prijsstijging van 10 artikelen met in totaal 53 punten, een prijsdaling van 24 artikelen met in totaal 224 punten.

Met 10 of meer punten stegen: hooi en boter (resp. 10 en 18 punten); daarentegen daalden met 10 of meer punten: peper (64), eieren (32), melk (15), paardehuiden (10) en hars en terpentijn (elk met 17 punten).

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Ned.-Indië.

De maandstatistiek 1925 No. 14 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Uitvoer. De serie der uitvoerartikelen is uitgebreid en de prijzen en wijze van berekening zijn herzien.

Als geheel nieuwe artikelen zijn opgenomen *citronella-olie*, *djarakpitten* en *damar*, terwijl voor *thee* nu ook indexcijfers berekend zijn. De prijs van thee voor 1913 ad 39 cents de $\frac{1}{2}$ KG. als gemiddelde prijs van Gebroken Pecco, Gebroken Oranje Pecco, Pecco Souchon en Oranje Pecco werd berekend aan de hand van het prijsverloop van dit artikel op de Amsterdamse markt, vergeleken met dat op de markt te Batavia, gedurende 1920—1924, en de prijzen te Amsterdam in 1913.

Van *tapioka* werden vroeger prijzen opgenomen afkomstig uit Soerabaja, nl. van Galoehan XXX. Daar sinds eenige jaren geen noteringen van dit meel meer verkrijgbaar zijn, moest worden overgegaan tot noteringen te Batavia. De sinds 1922

opgenomen prijzen stellen het gemiddelde voor van de noteringen van Seeds A en B, Pearl A en B en Fabrieksmeel.

Het artikel *huiden* gaf steeds meer tot moeilijkheden aanleiding, eensdeels doordat de tot dusver gebruikte noteringen uit Soerabaja al schaarscher werden, anderdeels door het afzonderlijk opnemen van den „laagsten” en den „hoogsten” prijs zonder kwaliteitsaanduiding. Beide bezwaren konden worden verholpen, door te beginnen met 1920 noteringen te gebruiken uit Batavia voor eerste kwaliteit, en voor de oudere jaren het gemiddelde der vroeger gepubliceerde indexcijfers.

De prijs voor 1913 van *rubber* werd herzien aan de hand van het prijsverloop op de markt te Londen gedurende 1913 en 1919—1924.

Het indexcijfer der uitvoerartikelen werd dus verbeterd en vooral verstevigd, met als gevolg dat het op een hooger niveau kwam te staan (1922/1925 oude serie: 123, 133, 141, 141; nieuwe serie: 129, 149, 155, 145). Dit hogere niveau is volkomen gewettigd.

Het algemeene indexcijfer van deze nieuwe serie vertoont gedurende de eerste vijf maanden van 1925 een geleidelijke en regelmatige daling.

Het laagste punt ligt in Mei, met een sterke prijsdaling van *suiker*. Daarna stijgt het met schommelingen, voornamelijk door den invloed van *rubber*, *peper* en *katjang idjoe*, tot in December het hoogste punt van het jaar wordt bereikt.

In September zijn o.a. *suiker*, *mais* en *katjangolie* in prijs gedaald, terwijl met name *peper* en *katjang idjoe* zijn gestegen; het eindcijfer geeft een daling van twee punten. De laatste drie maanden van het jaar vertoonen een ander beeld. In October wordt een prijsstijging van *rubber*, *peper*, *kapok* en *tin* slechts ten deele teniet gedaan door een daling van *eerstehands suiker* en van *koffie*; in November en December herstelt de *suiker* zich eenigszins, de *rubber* bereikt een nieuw hoogterecord, *peper* en *kapok* blijven stijgen, en ondanks een scherpe prijsdaling van *kapokpitten* en van *djarakpitten* bereikt het algemeene indexcijfer in December het hooge peil van 152.

Het gemiddelde van 1925 ligt intusschen, voornamelijk door de prijsdaling van *suiker* en van *tapioka*, tien punten beneden het jaar tevoren.

De *rubber* is tusschen Jan./Febr. en Juli met ruim 240 % in prijs gestegen. Augustus en September vertoonen een vrij sterke reactie, terwijl de prijs in October weer even hoog is als in Juli en in November en December zelfs aanzienlijk hoger. De maand November schijnt voorloopig het toppunt te zijn; sindsdien trad een aanzienlijke prijsdaling in.

De *theeprijzen* bewegen zich op een hoog peil en zijn, na een aanvankelijke daling in het begin van het jaar, de laatste drie maanden weer eenigszins gestegen. Intusschen geldt het hier grootendeels nominale noteringen.

Invoer. Gedurende de eerste drie maanden van 1925 bleven de prijzen der invoerartikelen vrijwel onveranderd op hetzelfde peil als het gemiddelde van 1924. In April en Mei trad een lichte daling op, die in Juli het laagste punt bereikte. De maand Augustus vertoont een prijsstijging van *rijst* en *whiskey* en overigens vrij sterke schommelingen, met als uitkomst een stijging van één punt. In September is de *rijst* wederom gestegen, doch het *meel* blijkt iets in prijs gedaald; de overige

Indexcijfers van 51 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia en Soerabaja.*)

	Invoerartikelen.						Uitvoer-artik.	Tot. groot-hand.
	Levens-middelen ¹⁾	Textiel-goederen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1922.	176	211	181	153	176	186	129	170
1923.	174	208	186	165	176	187	149	176
1924.	173	208	182	159	189	185	155	176
1925.	—	—	—	—	—	—	145	172
Januari 1925.	167	208	182	159	197	186	150	175
Februari "....	168	208	181	157	196	185	147	—
Maart "....	166	209	180	157	198	185	144	—
April "....	163	207	173	157	199	184	141	—
Mei "....	162	207	175	153	199	183	140	170
Juni "....	162	206	175	152	199	183	142	—
Juli "....	162	202	175	152	201	182	146	—
Augustus "....	166	202	170	154	207	183	145	—
September "....	168	202	173	148	207	183	143	—
October "....	169	201	173	151	209	184	146	—
November "....	170	199	174	147	211	184	152	174
December "....	170	196	174	150	210	183	152	173

*) Voor de uitvoerartikelen ook te Semarang.

¹⁾ 9 art. ²⁾ 18 art. ³⁾ 8 art. ⁴⁾ 8 art. ⁵⁾ 8 art.

prijsveranderingen zijn onbeduidend. In October en November zijn onder de levensmiddelen de *Australische boter* en de *rijst*, onder de metalen het *lood*, onder de diversen de *gele hars* in prijs gestegen; enkele *textiele goederen* daarentegen zijn in prijs gedaald. In December staan *textiele goederen* wederom iets lager.

Het algemeene indexcijfer voor den *geheelen invoer* stond voor Februari en Maart op 185, hetzelfde cijfer als het gemiddelde voor 1924, terwijl April 184, Mei en Juni 183, Juli 182, Augustus en September weer 183, October en November 184 en December 183 geven.

Wat de algemeene indexcijfers betreft vertoonen de kleinhandelsprijzen over het geheel genomen een beeld van stilstand. Sinds ruim een jaar blijven de indexcijfers voor de *uitheemsche* artikelen staan op 160 à 162; hun jaargemiddelde is gelijk aan dat van het jaar tevoren; en sinds Februari 1925 schommelen die der *inheemsche* om 176, een viertal punten beneden 180, het gemiddelde voor 1924. Het laagste cijfer dier inheemsche artikelen (173) ligt in Juni; het hoogste (178) in September. Januari 1926 geeft voor de *uitheemsche* artikelen een daling van drie punten.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	In- heemsch 1)	Uit- heemsch 2)	Totaal
1913/14	100	100	100
1923	193	178	186
1924	180	161	171
Januari 1925	180	161	171
Februari "	176	160	168
Maart "	175	160	168
April "	177	161	169
Mei "	176	161	169
Juni "	173	162	168
Juli "	174	161	168
Augustus "	176	162	169
September "	178	161	170
October "	177	162	169
November "	177	161	169
December "	176	161	169
Januari 1926	176	158	167

1) 17 artikelen. 2) 16 artikelen.

Passerprijzen. De serie passerprijzen is met twee artikelen uitgebreid: *gedroogde visch* en *Javaansche suiker*.

In de jaren 1920—1923 zijn ook de inheemsche voedingsmiddelen over het algemeen aanzienlijk in prijs gedaald, terwijl de gemiddelden over 1924 in de meeste gevallen op een iets lager of op vrijwel hetzelfde peil staan als die over 1923. Een uitzondering op dit laatste maken *padi*, *rijst* en *cassave*. Voor laatstgenoemd artikel trad reeds in den loop van 1923 een lichte prijsstijging op, welke zich in 1924 accentueerde, terwijl *padi* en *rijst* in 1924 vergeleken met 1923 niet onbelangrijk in prijs zijn gestegen.

Over de eerste tien maanden van 1925 zijn de prijzen gemiddeld over vrijwel de geheele linie gelijk aan of een tikje lager dan die van 1924. In November evenwel doet de invloed van de lange droogte en van den slechten padioogst in Midden en Oost-Java zich reeds duidelijk gevoelen. Weliswaar is de *beras* nog altijd goedkooper dan het jaar tevoren, doch *padi*, *mais*, *cassave* (en vooral *gaplek*), *bataren*, *grondnoten* en *kedelee* zijn reeds min of meer sterk in prijs gestegen of althans duurder dan in November 1924. Met uitzondering van *beras* en *artikelen* als *vleesch* en *Javaansche suiker* is de gemiddelde prijs van 1925 dan ook iets hooger dan die van 1924.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The Economic Journal. — Londen, December 1925.

L. Grier, The meaning of wages; C. D. Whetham, The economic lag of agriculture; C. S. Richards, The Reserve Bank of the Union of South Africa; Prof. A. C. Pigou, Problems of compensation; J. Sykes, The effect of bank amalgamations and profits.

De Economist. — 's-Gravenhage, 15 November 1925.

Mr. R. A. Fockema, De werkloosheidsverzekering te Genève; Prof. Mr. Dr. G. M. Verryn Stuart, Enkele koloniale bankvraagstukken.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, October 1925.

W. Gelesnoff, Ueber das Naturale und das Wert-

mässige in den wirtschaftlichen Erscheinungen; F. Kaufmann, Logik und Wirtschaftswissenschaft. Eine Untersuchung über die Grundlagen der ökonomischen Theorie; Fr. Hertz, Die allgemeinen Theorien vom Nationalcharakter II; A. Tross, Ursachen und Wirkungen der Zusammenschlussbewegungen in der deutschen Eisenindustrie; K. Bloch, Warum Einfuhrscheine? Kritische Bemerkungen; G. Albrecht, Dührings Stellung in der Dogmengeschichte der Volkswirtschaftslehre; A. Oberschall, Die Gewerkschaftsbewegung in der Tschechoslowakischen Republik.

Journal des Économistes. — Parijs, 15 November 1925.

Yves-Guyot, Aperçus historiques sur les rapports de la Banque de France et de l'État; X., Le projet d'assainissement financier; A. de Pietri-Tonelli, Recherches statistiques sur la discordance des changes inverses; Fernand-Jacq, Les droits de propriété industrielle des employés sur leur découvertes; P. Cauvove, De l'évolution des sources de bénéfice des banques; R. J. Pierre, Le pétrole, la houille et la force hydraulique; L. Dugé de Bernonville, La XVIIe session de l'Institut international de statistique; B. L. L. E., La Ligue du Libre-échange (novembre 1925).

Revue d'Économie Politique. — Parijs, Sept.-Oct. 1925.

W. Oualid, La Banque de Java. Son organisation et sa politique monétaire; F. Divisia, L'indice monétaire et la théorie de la monnaie; A. Aftalion, Les expériences monétaires récentes et la théorie psychologique de la monnaie; Ch. Turgeon, Critique de „l'utilité finale"; R. Gonnard, Considérations sur l'émigration.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, October 1925.

Prof. Dr. J. Schumpeter, Edgeworth und die neuere Wirtschaftstheorie; Dr. W. M. Kotschnig, Weltwirtschaft und Universalökonomie; Dr. G. Colm, Die methodischen Grundlagen der international-vergleichenden Finanzstatistik; Dr. J. Hashagen, Die Japanpolitik der Vereinigten Staaten in ihren Anfängen; Dr. C. Brinkmann, Die jüngste Entwicklung des englischen Imperialismus; Dr. H. A. L. Lufft, Die staatliche Regelung groszkapitalistischer Organisation in den Vereinigten Staaten; W. Leontief Jr., Die Bilanz der russischen Volkswirtschaft.

Schmollers Jahrbuch. — München, Leipzig, October 1925.

R. Liefmann, Nutzen und Kosten, Wert und Preis; R. Wilbrandt, Die Nationalökonomie als Naturwissenschaft; W. Andrae, Der sogenannte Kommunismus in Platos Staat; K. Thiede, Die Ansichten des Freiherrn vom Stein über das Zunftwesen und die Bauernbefreiung; E. Wegener, Die Pfandbrieffrage in der Schweiz; W. Zimmermann, Das Problem der rationalisierten Industriearbeit in sozialpsychologischer Betrachtung; R. Kerschagl, Probleme der deutsch-österreichischen Finanzpolitik; K. Demeter, Die Bedeutung des Reichsarchivs für die Wirtschaftswissenschaft; A. Tecklenburg, Die Verhältniswahl im britischen Reich (einnamige übertragbare Stimmgebung).

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Juli/Sept. 1925.

Royot, Essai statistique sur la valeur du franc.

Idem. — Parijs, October 1925.

A. Julin, Sur une statistique internationale de la production dans les industries soumises aux droits d'accises.

De Naamlooze Vennootschap. — Roermond, 15 December 1925.

Prof. J. G. Ch. Volmer, Prof. J. G. de Jongh. † In memoriam; Mr. D. J. Sannes, De overzichtelijkheid

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns: Data, Londen (\$ per £), Parijs (\$ p.100 fr.), Berlijn (\$ p.100 Mk.), Amsterdam (\$ p.100 gid.). Rows include dates from 30 Maart 1926 to 6 April 1925.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 20 Mrt. 1926, 27 Mrt. 1926, 29 Mrt./3 April '26 Laagste, 3 Apr. 1926 Hoogste. Rows include cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Table showing silver and gold prices in London and New York for various dates from 29 Maart 1926 to 20 Juli 1914.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Table with columns: Vorderingen, 23 Maart 1926, 31 Maart 1926. Rows include Saldo bij de Nederlandsche Bank, Voorschot op ult. Febr. 1926, etc.

Table with columns: Verplichtingen, 23 Maart 1926, 31 Maart 1926. Rows include Voorschot door de Nederl. Bank, Schatkistbiljetten in omloop, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

Table with columns: 27 Maart 1926, 3 April 1926. Rows include Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië, Indische Schatkistprom. in omloop, etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 6 April 1926.

Table showing bank balance with sections: Activa (Binnenl. Wis- en Prom., Af: Verkochbaar voor de bk. nog niet afgel., Beleeningen, Op Effecten, Op Goederen en Spec., Voorschotten a. h. Rijk, Munt en Muntmateriaal, Effecten, Gebouwen en Meub. der Bank, Diverse rekeningen) and Passiva (Kapitaal, Reservefondsen, Bijzondere reserve, Bankbiljetten in omloop, Bankassigtiën in omloop, Rek.-Cour. van 't Rijk, Diverse rekeningen).

Table showing bank balance with sections: Beschikbaar metaalsaldo, Op de basis van 2/3 metaaldekking, Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is, Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Goud (Munt, Muntmat.), Circulatie, Andere opschb. schulden, Beschikb. Metaal-saldo, Dekking perc. Rows include dates from 6 Apr. '26 to 25 Juli '14.

Table with columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Schatkist-promessen rechtstreeks, Beleeningen, Papier op het buitenl., Diverse rekeningen. Rows include dates from 6 Apr. 1926 to 25 Juli 1914.

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa. 3) per 23 Maart. 4) per 6 Maart. 5) per 27 Febr.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Metaal, Circulatie, Disconto's, Voorschotten aan de kolonie, Diverse rekeningen 1), Diverse rekeningen 2). Rows include dates from 1 Maart 1926 to 1 Maart 1925.

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva. 3) Tegoed v. h. Gouv.

VIII. OOSTENRIJKSCHE NATIONALE BANK. (Voornaamste posten in millioenen Schillingen.)¹⁾

Data	Goud ²⁾	Vreemd geld, deviezen en legd. iij. buit.l. ²⁾	Andere edelvaluta ³⁾	Disconto's en Beleen.	Voor-schol ald. Staat	Circulatie	Rek.-Crt.
23 Mrt.'26	14,8	489,6	46,8	74,9	183,6	726,7	84,7
15 " '26	14,8	488,5	35,9	85,0	186,1	746,4	65,7
7 " '26	14,8	486,5	36,9	102,9	186,1	779,4	49,6
28 Feb.'26	14,8	489,4	36,9	110,6	186,3	811,7	28,0
23 " '26	14,8	475,9	35,4	97,7	186,3	719,5	92,8
15 " '26	14,8	464,8	35,4	104,7	186,5	742,9	65,4
7 " '26	14,8	473,9	37,2	125,7	186,7	777,9	62,7
31 Jan.'26	14,8	478,4	41,8	144,2	187,1	823,3	45,3
23 " '26	14,8	463,8	39,1	123,9	187,2	732,6	99,4
15 " '26	14,8	467,4	42,1	140,3	187,8	771,0	84,5
7 " '26	14,8	487,7	55,8	166,6	187,9	825,8	90,5
31 Dec.'25	14,8	499,0	59,3	180,2	187,9	890,0	55,0
23 " '25	14,8	505,8	58,5	141,9	189,8	816,9	97,6
23 Mrt.'25	11,2	313,5	162,2	105,4	211,3	712,0	91,7
23 Mrt.'24	10,7	401,4	—	162,6	252,7	664,9	143,5

¹⁾ 1 Schilling = 0.694 goudkronen = 10.000 papierkronen.

²⁾ Als dekking der circulatie en saldi in rekg. crt. geldende, volgens art. 85 der Statuten.

³⁾ Tot dusverre slechts kostdeviezen in \$ en £. Tot einde 1924 werden deze onder „Vreemd geld enz.“ opgevoerd. Zie pag. 236 in het No van 18 Maart 1925.

IX. TSJECHOSLOWAKIJE

Bankafdeeling van het Ministerie van Financiën. (In millioenen Tsjechoslow. Kronen.)

Data	Vordering op den Staat	Goud en Zilver	Tegood in het buitenl.	Disconto's en beleeningen	Circulatie	Rek. Crt.
23 Maart 1926	4.968	1.074	1.202	913	6.468	2.096
15 " 1926	4.970	1.074	1.170	883	6.666	1.788
7 " 1926	4.971	1.072	1.176	898	6.896	1.623
28 Febr. 1926	4.973	1.072	1.179	932	7.074	1.476
23 " 1926	4.974	1.072	1.161	944	6.525	1.997
15 " 1926	4.975	1.072	1.173	961	6.677	1.838
7 " 1926	4.977	1.071	1.162	1.031	7.015	1.531
31 Jan. 1926	4.993	1.071	1.180	1.113	7.245	1.635
23 " 1926	5.030	1.070	1.194	1.155	6.825	1.996
15 " 1926	5.046	1.070	1.207	1.193	7.125	1.779
7 " 1926	5.073	1.070	1.201	1.283	7.636	1.484
31 Dec. 1925	5.085	1.032	1.199	1.561	8.408	1.148
23 " 1925	5.088	1.033	1.180	1.154	7.564	1.262
15 " 1925	5.107	1.032	1.176	1.173	7.519	1.397
23 Maart 1925	5.495	1.030	554	1.380	7.068	744
23 Maart 1924	10.097*	1.043	656	1.682	7.878	4.541

*) Vorderingen op de O.-Hong. Bank, in liq.: Bankbiljetten, rekening-crt.-saldi en schatkistbons.

X. ZUIDAFRIKAANSE RESERVEBANK.

(Voornaamste posten in duizenden Ponden.)

Data	Goud en Goudcert.	Disconto's en beleen.	Waarvan Reg.-papier	Circulatie	Rek. Crt.	Algemeen Dekkingsperc.*)
20 Febr. 1926..	8.093	7.270	2.153	7.559	6.909	55,3
13 " 1926...	7.873	7.291	2.163	7.755	6.562	54,3
6 " 1926...	8.810	7.397	2.183	8.224	6.986	57,2
30 Jan. 1926..	8.164	7.444	2.058	8.609	6.019	55,1
23 " 1926..	8.326	7.208	2.058	8.103	7.026	54,4
16 " 1926..	8.382	7.893	2.243	8.239	6.638	54,8
9 " 1926..	8.408	7.880	2.255	8.574	6.855	53,9
2 " 1926..	7.760	7.777	2.225	9.107	6.026	50,7
26 Dec. 1925..	8.958	7.605	2.155	8.756	6.797	56,9
19 " 1925..	8.429	7.861	2.155	8.504	7.022	53,6
12 " 1925..	8.834	6.348	1.945	8.556	6.689	57,2
5 " 1925..	8.543	5.945	1.945	8.834	5.692	58,1
21 Febr. 1925..	14.003	3.898	1.780	10.664	6.154	81,9
23 Febr. 1924..	10.652	6.403	2.858	10.319	5.678	67,0

*) Verhouding goud, goudcert. en pasmunt tegenover opeisbare schulden: bankbiljetten en deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 6 April 1926.

Hoewel de berichtswaak slechts enkele dagen van activiteit ter beurze omvat — de Paaschvacantie heeft in de meeste beurscentra een tijdperk van rust teweeg gebracht — is het algemeene verloop toch belangwekkender geweest, dan dat van de voorafgaande berichtswaak. In de eerste plaats heeft hiertoe de beurs van Berlijn bijgedragen;

waar een stemming heeft geheerscht, welke het koerspeil voor de meeste fondsen aanmerkelijk heeft opgedreven. De aanleiding hiertoe is te vinden in twee factoren. Voor alles heeft de verlaging van den discontovoet der Rijksbank de aandacht op de gemakkelijker geldmarkt gevestigd en op de voordeelen, welke de binnenlandsche nijverheid hieruit zou kunnen trekken. Hierdoor is de speculatie aangemoedigd. Hierbij kwam de belangstelling van het buitenland. Nu de beurs te New York een dalende beweging te zien heeft gegeven, schijnt de internationale speculatie zich meer tot de fondsenmarkt te Berlijn te wenden. Een en ander heeft een krachtige hausse in het leven geroepen. Tegen het einde der berichtswaak echter viel een lichte aarzeling te onderscheiden, welke vermoedelijk in verband moet worden gebracht met de eenzijdig geworden technische positie van de markt. Voornamelijk waren gezocht aandeelen Hamburg Amerika Lijn, Scheideanstalt, Braubank, Rheinmetall en, van de banken, aandeelen Danabank. De 8 pCt. goudpandbrieven der hypotheekbanken hebben ten deele den parikoers reeds bereikt.

Te Londen heeft de markt veel sterker onder den invloed gestaan van de vooruitzichten op de vacantiédagen. De beleggingsmarkt was echter vast in de verwachting, dat de dagen na het Paascheest een ruimere geldmarkt te zien zouden geven. Op de aandeelenmarkt hebben zich geen opmerkelijke gebeurtenissen voorgedaan. Over het algemeen was, naast een kalme stemming, een tendens tot een iets neergaande richting op te merken. Vooral rubberaandeelen waren kalm en lusteloos, in verband met den dalenden prijs van het product.

Te Parijs heeft de markt geen groote variaties aangetoond. Hoewel het in den loop der berichtswaak steeds duidelijker werd, dat zowel Kamer als Senaat de wetsontwerpen der regeering in groote trekken zouden aannemen, heeft dit toch geen verbetering in de waarde van het Fransche betaalmiddel te voorschijn geroepen. De beurs stond derhalve onder den invloed enerzijds van de hoogere belastingen, welke thans betaald zullen moeten worden door tal van particulieren en ondernemingen, anderzijds van den druk, welke van den lager wordenden koers van den franc is uitgegaan. Derhalve werd de aandacht in hoofdzaak besteed aan buitenlandsche fondsen, terwijl de binnenlandsche markt vrijwel verwaarloosd is gebleven.

Te New York hebben de laatste dagen een nieuwe daling te zien gegeven, welke in vele gevallen die van de eerste week van Maart nabij is gekomen. Alleen is de stemming thans rustiger geweest. De reactie werd toegeschreven aan het opvragen van beleeningen door de banken, waartoe deze noodzaak werd door de grootere eischen, welke handel en nijverheid aan de geldmarkt hebben gesteld. De berichten uit de industriele centra hebben bijna zonder uitzondering gunstig geluid, al ontveinst men zich niet, dat er een mogelijkheid van reactie in de eerstkomende maanden bestaat.

Ten onzent is de markt zeer stil gebleven. In bijna geen enkele afdeling kon de handel tot eenige levendigheid groeien en in enkele gevallen is eenige reactie hiervan het gevolg geweest. Ook voor de beleggingsmarkt was de animo geringer, doch dit moet in de eerste plaats in verband worden gebracht met de iets stroevare geldmarkt, waardoor ook de notering voor prolongatie zich op een hooger peil heeft gesteld. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106¹¹/₁₆, 106³/₈, 106¹¹/₁₆, 106³/₈; 7 pCt. Ned. Indië: 101³/₄; 5 pCt. Mexico £100-1000: 9³/₈, 9, 9³/₃₂; 8 pCt. Sao Paulo: 104³/₁₆, 104¹/₁₆, 104³/₁₆.

De rubbermarkt heeft nog tot de levendigste van de beurs behoort. Toch zijn ook hier de variaties weinig opmerkelijk geweest. De stabiele prijs van het product, zowel te Londen als te New York, heeft weinig stimulans voor het ondernemen van nieuwe affaires verschaft. Eenige opleving heeft de declaratie van enkele dividenden gebracht, alsmede de mededeelingen van hernieuwde verkoopen door sommige rubbermaatschappijen. Amsterdam Rubber: 335³/₈, 340³/₈, 338; Deli Batavia Rubber: 239, 247, 246³/₄; Hessa Rubber: 484³/₈, 496, 501; Indische Rubber Comp.: 408³/₈, 430, 395 (ex div.); Kali Telepak: 356, 359, 364, 362³/₄; Oost Java Rubber: 374, 377, 389, 388; R'dam Tapanoei: 160, 158, 156; Serbadjadi: 353³/₄, 368³/₄, 373³/₄; Sumatra Caoutchouc: 282, 285³/₄, 282; Wai Sumatra Rubber: 298, 314.

De tabakmarkt was daarentegen opgewekter van toon. De jongste inschrijvingen hebben de zwartgallige beschouwingen eenigszins doen verdwijnen en men heeft ter beurze de mogelijkheden voor de aanstaande inschrijvingen iets hooger aangeslagen. Dientengevolge bestond er meer belangstelling voor de vooraanstaande soorten, als Deli

Maatschappij, Senembah, enz. Toch kon ook deze grootere aandacht geen koersverheffingen van beteekenis medebrengen. Behalve de genoemde soorten werden aandeele De Oostkust in grootere mate uit de markt genomen. Daarentegen was er bijna geen handel in de Javasorten, hoewel ook hier de tendens niet meer zoo mat is geweest, als enkele weken geleden. Arendsburg: 535, 536, 537½; Be-soeki Tabak: 183, 185, 189; Deli Batavia: 407¼, 410, 416, 419; Deli Mij.: 369¼, 380, 384; de Oostkust: 211, 219, 220½; Senembah: 474, 482½, 484.

Petroleumandaaleen zijn bijna geheel op den achtergrond gedrongen. Aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij lieten zich voornamelijk leiden door de aanwijzingen uit New York. Deze waren over het algemeen reeds niet van opgewekten aard, doch meer in het bijzonder bleken petroleumandaaleen hier loom in de markt te liggen. Het tegenwicht, gevormd door aankopen voor buitenlandsche — meestal Fransche — rekening, scheen niet krachtig genoeg om het koerspeil volkomen te kunnen handhaven. In de overige soorten is bijna geen handel tot stand gekomen. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 371, 370, 371; Kon. Ned. Petr. Mij.: 389, 387½, 390; Perlak Petr.: 75¼, 73¼, 80¼, 79½; Peudawa: 48, 47½, 49½, 50¼.

Suikeraandeelen waren over het algemeen vast. Vooral tegen het einde der berichtperiode ontstond voor deze afdeeling eenige aandacht, waarbij voornamelijk aandeelen Cultuur Maatschappij der Vorstenlanden op den voorgrond zijn getreden. De noteeringen voor Cubasuiker hebben weliswaar een verdeeld verloop gehad, doch als grondtoon viel een vaste stemming te constateeren, welke zich dan ook in iets hogere koersen voor suikeraandeelen heeft uitgesproken. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 167, 171¼, 172½; H.V.A.: 637¼, 642; Java Cultuur Mij.: 334, 340, 341; Poerworedjo: 106, 108¼, 108¾; Tjepper: 644, 650.

Scheepvaartandaaleen waren zoo goed als verwaarloosd, doch met een lichte neiging tot reactie. De tegenspraak van de directie der Holland Amerika Lijn, inzake de overeenkomst met de Russische regeering voor het vrachtvervoer op de Wolga, heeft de desbetreffende aandeelen in koers doen achteruitgaan. De daling was echter van geen beteekenis, evenmin trouwens als voor de overige soorten. Holland Amerika Lijn: 47¼, 48¼, 48; Java China Japan Lijn: 119, 118, 119¼; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 75, 73½, 75; Ned. Scheepvaart Unie: 168, 167; Stoomvaart Mij. Nederland: 171, 170¼, 171¾.

De afdeeling voor *binnenlandsche industrieele aandeelen* was alleen bewogen voor de Jurgenssoorten en voor aandeelen in kunstzijde-ondernemingen. Laatstgenoemde hebben nogal fluctuaties te zien gegeven, welke per saldo de desbetreffende aandeelen op een iets hooger niveau hebben gebracht. Jurgensaandeelen waren gezocht — bij kleinen handel — in verband met het opnieuw uitstellen van de uitspraak in het bekende proces om de dividenden van de laatste jaren. De overige industrieele soorten bleven verlaten. Centrale Suiker Mij.: 118¼, 117½, 118¼, 118; Holl. Kunstzijde Ind.: 125, 124¼, 126, 127; Jurgens: 165½, 166½, 169¼, 167; Maekubee: 134¼, 135, 136, 136¼; Ned. Kunstzijdefabr.: 310, 315, 317½; Philips Gloeilampen: 366¼, 368½, 374¼.

Mijnaandeelen waren lusteloos en over het algemeen aangeboden. Ook aandeelen Singkep Tin hebben een deel van hun koersavance moeten prijsgeven, in verband met de lichte reactie in den prijs van het metaal. Alg. Exploratie Mij.: 121, 117, 120¼, 118½; Billiton te Rubr.: 634, 633; Redjang Lebong: 285, 288, 288½; Singkep Tin Mij.: 277½, 276, 281.

De markt voor *bankaandeelen* was loom, in overeenstemming met de richting, welke de geheele beleggingsmarkt heeft ingeslagen. Amsterd. Bank: 165, 163¼, 164¼, 164½; Incasso Bank: 119¼, 121, 121½; Koloniale Bank: 192¼, 191½, 1957/16, 195¼; Ned. Ind. Handelsbank: 158¾, 158, 159¾, 160; Twentsche Bank: 136.

Amerikaansche aandeelen werden op tamelijk ruime schaal verhandeld. De koersfluctuaties van New York werden bij de ruim verhandelde fondsen aan onze beurs, zooals Wabash, in sterker mate nog zichtbaar dan in Wallstreet. American Smelting & Refining Co.: 116¼, 113¼, 118½, 119; Anaconda Copper: 87½, 86, 89¼, 89¾; United States Steel: 120¼, 123½; Studebaker: 52, 53¼, 54; Atchison Topeca: 125½, 124¾, 127; Erie: 24, 26, 267/16; Missouri Kansas & Texas: 36, 34, 34½; Union Pacific: 147¼, 148¼, 148½; Wabash Railway: 39¼, 37, 38¾.

De *geldmarkt* is, zooals reeds gezegd, stroever geworden; prolongatie is ten slotte tot 3¼ pCt. opgelopen.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

7 April 1926.

De feestdagen dezer week hebben aan de graanmarkt een eenigszins ongeregeld karakter gegeven. Op verschillende dagen der week echter bestond ondanks de feestdagen in Engeland goede vraag voor tarwe, omdat de molens geregelden kooplust toonden en bovendien de voortdurende Duitsche vraag de markt steunde. Daarbij liet zich ook aanvankelijk de geringe omvang der Argentijnsche tarweverschepingen der vorige week gelden en de vrij sterke vermeerdering, welke de naar Europa onderweg zijnde voorraden ondergingen. De Noord-Amerikaansche tarwemarkten waren echter niet vast, omdat de nog steeds buitengewoon gunstige vooruitzichten der wintertarwe van de Vereenigde Staten den tarweprijs drukten. Weliswaar schijnt de uitzaai iets kleiner te zijn dan in het vorige jaar, doch hij is toch altijd nog 26½ pCt. grooter dan de oppervlakte, waarvan in het vorige jaar, toen het winterverlies buitengewoon groot is geweest, geoogst is. Gemiddeld gaat in de Vereenigde Staten gedurende den winter ongeveer 13 pCt. van den uitzaai verloren, zoodat ook bij een normaal winterverlies, en gerekend naar den tegenwoordigen gunstigen stand van het gewas, op een aanzienlijk grootere opbrengst kan worden gerekend dan in het vorige seizoen. Bovendien echter zijn de weersomstandigheden dezen winter gunstiger geweest en het schijnt, dat ditmaal zeer weinig tarwe is ten onder gegaan. In het begin der week zijn aan de termijnmarkten te Chicago en Winnipeg de prijzen verder gedaald en de termijnen van den nieuwen oogst kwamen te Chicago op een lager peil dan sedert half November was voorgekomen. Nu en dan leidde het groote deport tot enkele zaken in nieuwe tarwe ter aflading in Juli/Augustus. Met de ervaringen omtrent de kwaliteit der nieuwe Argentijnsche tarwe schijnt het in de invoerlanden nog niet zoo slecht te staan, want zoowel Engeland als Duitschland doen geregeld van Plata tarwe-inkoop. De Argentijnsche markt is in den loop der week eerst iets gestegen, welke kleine verhooging later weder verloren ging; tegelijkertijd namen de aankopen van tarwe in de Argentijnsche havens toe en de verschepingen waren deze week veel grooter dan tot nog toe van den nieuwen oogst het geval is geweest. Australische tarwe werd weinig afgeladen en ook naar niet-Europeesche destinaties waren de verschepingen veel kleiner dan in den laatsten tijd het geval was. Zoowel in Engeland als op het vasteland speelde deze week Australische tarwe bij de inkoop een aanzienlijke rol en verschillende ladingen werden verhandeld. Naast Duitschland en Engeland, waar trouwens de laatste dagen weder over kleinen omzet wordt geklaagd, wordt echter in Europa nog altijd niet veel buitenlandsche tarwe gekocht, afgezien dan van kleinere invoerlanden als Nederland en België. Frankrijk onthoudt zich geheel en Italië koopt slechts op bescheiden schaal. Verschepingen uit Rusland en van den Donau waren ook deze week weder van zeer weinig beteekenis, doch de kans op verladingen van tarwe uit Britsch-Indië is toegenomen.

De onlangs gevallen regen schijnt toch nog tijdig geweest te zijn om eene verbetering in de opbrengst teweeg te brengen, en reeds wordt Britsch-Indische tarwe ter verscheping in Mei/Juni aangeboden. Ook zonder die, trouwens waarschijnlijk niet groote uitbreiding van de voor dit seizoen beschikbare tarwe, wijzen de van tijd tot tijd gepubliceerde cijfers er bij voortdurende op, dat gedurende de rest van dit seizoen ruim voldoende broodgraan beschikbaar zal zijn. Zoolang de invoerlanden hun behoeften blijken te kunnen dekken uit de zeer beperkte verschepingen van den laatsten tijd bestaat er weinig aanleiding om voor tarwe blijvende prijsverhoging te verwachten. De vaste stemming, die nu en dan aan den dag treedt, is voor een niet gering deel het gevolg van de technische positie van den Mei-termijn te Chicago. Daarover wordt telkens weer uit Noord-Amerika bericht, dat de op dien termijn verkochte hoeveelheden te groot zijn om door mogelijken aanvoer te kunnen worden gedekt. Gedurende de Paaschdagen is de tarwemarkt te Chicago en Winnipeg vaster geloopt, doch op 6 April konden de iets verhoogde prijzen zich nauwelijks handhaven. Het slot was op dien datum te Chicago voor Mei ¼ dollarcent per 60 lbs. lager, voor Juli 1¼ hooger en voor September ½ hooger dan een week tevoren. Aan de Argentijnsche termijnmarkten waren de tarweprijzen op 6 April in vergelijking met 31 Maart 5 centavos per 100 KG. lager tot onveranderd.

In roge worden den laatsten tijd weder vrij geregeld zaken gedaan uit Noord-Amerika. Behalve door Scandinavië wordt Noord-Amerikaansche rogge nu ook weder gekocht door Nederland en zelfs naar Duitschland komen

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	6 April 1926	29 Maart 1926	6 April 1925
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Maïs Mei	Lijnzaad Mei				
3 Apr.'26	156¼	71⅞	40⅞	13,05 ¹⁾	7,15 ¹⁾	15,35 ¹⁾	Tarwe (Manitoba III) .. ¹	15,75	15,50	* 16,—
27 Mrt.'26	160⅞	73	40¼	13,—	7,10	15,50	Rogge (No. 2 Western) .. ¹	** 11,10	** 10,70	13,50
3 Apr.'25	138⅞	92⅞	36⅞	14,40	9,05	21,65	Maïs (La Plata)	178,—	173,—	217,—
3 Apr.'24	102⅞	79⅞	46⅞	10,65	8,—	18,90	Gerst (48 lb. malting).... ²	187,—	177,—	234,—
3 Apr.'23	120¼	74¼	44⅞	11,85 ²⁾	9,10	21,80 ²⁾	Haver (Canada 3)..... ¹	10,95	10,75	11,85
20 Juli'14	82	56⅞	36½	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad).. ¹	13,20	12,75	12,65
							Lijnzaad (La Plata)	331,—	336,—	464,—

¹⁾ per 5 April. ²⁾ per April.

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG. * No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ** Zuid-Russische.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	28 Mrt./3 Apr. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	28 Mrt./3 Apr. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe	30.099	290.534	207.303	—	2.182	5.655	292.716	212.958
Rogge	1.578	44.543	23.907	—	—	—	44.543	23.907
Boekweit	209	6.683	9.454	—	140	150	6.823	9.604
Maïs	11.678	246.689	199.157	—	20.037	25.344	266.726	224.501
Gerst	5.065	92.905	37.891	100	2.386	1.905	95.291	39.796
Haver.....	6.286	40.431	22.997	200	1.995	150	42.426	23.147
Lijnzaad	2.940	52.068	44.656	—	58.991	12.477	111.059	57.133
Lijnkoek	4.680	75.222	66.916	—	—	—	75.222	66.916
Tarwemeel	1.885	15.134	28.826	210	2.720	5.281	17.854	34.107
Andere meelsoorten	427	3.362	2.768	—	—	—	3.362	2.768

daarin zaken tot stand. Dit hangt samen met de omstandigheid, dat het aanbod van Duitsche rogge klein is, omdat bij den tegenwoordigen stand van den roggeprijs de Duitsche boeren hunne rogge veelal als veevoeder gebruiken.

Voor maïs was de markt deze week over het algemeen vast, als gevolg van reeds eenigen tijd kleine verschepingen, alsmede van regen in Argentinië. Die regen vertraagt de verschepingen van nieuwe Argentijnsche maïs en benadeelt daarvan de kwaliteit. Reeds wordt voor April/Mei aflading een vrij wat hogere prijs gevraagd dan voor latere afladingen. Anderzijds wordt echter ook uit Argentinië bericht, dat de aanvoeren van maïs toenemen en dat de nieuwe maïs, die zich daarbij bevindt, van zeer bevredigende kwaliteit is. Iets meer maïs werd deze week uit Argentinië verscheept, doch van den Donau werden ook ditmaal weder, evenmin als in de vorige week, maïsverschepingen gerapporteerd.

De maïsprijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten zijn in den loop der week iets verhoogd. Ten gevolge van den vasten pesokoers en gestegen zeevrachten stegen echter voor Platamaïs de vraagprijzen meer dan aan de Argentijnsche termijnmarkten het geval was, terwijl de prijsverhoging tevens nog door het schaarsche aanbod van stoomende Platamaïs en de bevredigende vraag, die daarvoor bestond, nog in de hand wordt gewerkt. Ook Noord-Amerikaansche maïs ter spoedige verscheping vond tot stijgende prijzen koopers. Wel onderging aanvankelijk de maïsprijs te Chicago weinig verandering en trad in de tweede helft der week daar zelfs eene aanzienlijke verlaging in, doch de aanvoeren aan de kust blijven klein, zoodat op de prijzen, die voor spoedige Noord-Amerikaansche maïs naar Europa worden gevraagd, de flauwe houding der markt te Chicago geen invloed oefende. Nederland nam het beperkte Noord-Amerikaansche aanbod gemakkelijk op en ook naar Engeland worden geregeld zaken gedaan. Ten gevolge der kleine verschepingen kon ook Donaumaïs een flinke prijsstijging ondergaan, doch de zaken op aflading gedurende de zomermaanden waren tot de hogere prijzen deze week klein. Dit laatste geldt over het algemeen ook voor Platamaïs. Slechts in Engeland bestaat in Platamaïs op aflading nog een vrij geregelde omzet, doch van beteekenis is die ook daar niet. Aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario sloot maïs op 6 April 5 à 10 centavos per 100 KG. hooger dan een week tevoren en te Chicago vond een verlaging voor 2 à 2½ dollarcent per 56 lbs. plaats. De maïsprijs is daar nu lager dan ooit tevoren in dit seizoen.

Gerst is bij voortdurend vast, vooral wegens flinke vraag in Duitsland. Zoowel voor Russische als voor Noord-Amerikaansche gerst zijn in den loop der week, vooral naar Hamburg en Bremen, met flinken omzet, geleidelijk hogere prijzen betaald. Engeland kocht tot den gestegen prijs Russische gerst, waarvan de verschepingen geregeld voortgaan, doch naar andere landen wordt de omzet belemmerd door het feit, dat maïs vrij wat lager

dan gerst te koop is.

In haver deden zowel Engeland als het vasteland in het begin dezer week nog weder flinke inkoop vooraf uit de Vereenigde Staten en Canada, doch later is de kooplust wat bekoeld, blijkbaar als reactie op de omvangrijke inkoop, welke in de voorafgaande weken zijn gedaan.

SUIKER.

Ook deze week was de toon op de verschillende suikermarkten beter dan eenigen tijd geleden.

In Amerika sloten de noteringen op de termijnmarkt nagenoeg op hetzelfde niveau als de voorafgaande week. De ontvangsten in de Atlantische havens der V.S. bedroegen deze week 101.000 tons, de versmeltingen 71.000 tons (tegen 85.000 tons in 1925) en de voorraden 208.000 tons.

In prompte Cubasuiker kwamen flinke afdoeningen tot stand tot 2¼ d.c. terwijl April en Mei verscheping tot resp. 2½/10 en 2½ d.c. alles e. en fr. New York werden afgedaan, waarna verkoopers zich terugtrokken. Naar verluidd zou de Cubaansche Regeering zich met de ditjarige suikerproductie willen bemoeien en eene restrictie willen voorschrijven.

Naar Europa werden tot dezelfde prijzen als de vorige week (basis Sh. 108¼ voor prompte verscheping) verschillende zaken afgesloten.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 27 Maart	206.897	193.017	180.827
Totaal sedert 1/12 tot 27/3	2.327.680	2.366.803	2.115.961
Werkende fabrieken	175	183	176
Weekexport 27 Maart	99.250	168.482	135.359
Totale export sedert 1/1 tot 27/3	1.220.615	1.563.867	1.455.573
Totale voorraad 27 Maart	1.107.066	802.936	660.388
Licht heeft thans de volgende voorloopige cijfers gepubliceerd van het bietareaal in Europa voor 1926/27			
	1926/27	1925/26	1924/25
Duitsland	348.000	366.764	351.682 H.A.
Tajechoslowakije	295.000	311.674	299.645 "
Frankrijk	235.000	214.590	214.009 "
Holland	65.000	66.217	73.930 "
België	70.000	72.500	80.591 "
Zweden	32.000	40.312	41.130 "
Denemarken	37.000	38.000	37.400 "
Polen	170.000	174.185	168.347 "
Hongarije	68.000	66.436	73.723 "
Oostenrijk	20.000	20.142	18.610 "
Roemenië	60.000	61.500	53.712 "
Joego Slavië	40.000	35.260	55.000 "
Italië	80.000	52.000	136.300 "
Totaal..	1.520.000	1.519.580	1.604.079 H.A.
Rusland	500.000	481.976	343.182 "
Andere landen	145.000	130.000	132.200 "
Totaal in Europa	2.165.000	2.131.556	2.079.461 H.A.

terwijl de beraming van den bietoogst 1925/26 hernieuwd werd als volgt:

	1925/26 tons	1924/25 tons	1923/24 tons
Duitschland	1.600.000	1.575.684	1.134.611
Tsjechoslowakije	1.520.000	1.409.703	997.993
Oostenrijk	80.000	75.000	47.000
Hongarije	165.000	202.354	125.000
Frankrijk	755.000	827.472	490.849
België	335.000	400.105	300.121
Holland	310.000	329.244	231.923
Denemarken	175.000	140.000	109.000
Zweden	200.000	135.000	149.427
Polen	590.000	494.854	389.995
Italië	162.000	422.000	351.102
Spanje	225.000	260.000	185.063
Rusland	1.050.000	458.375	360.000
Andere landen	300.000	348.000	188.280

Totaal in Europa.. 7.467.000 7.077.791 5.060.364

Het weer in Europa was gedurende de afgelopen maand gunstig voor het veldwerk.

In Duitschland zijn de vorige week de onderhandelingen over de vorming van een export-kartel beëindigd.

Dit instituut heeft de maximum hoeveelheid voor uitvoer van ditjarige suiker bepaald op 140.000 tons terwijl over de voor 1926/27 toegestane hoeveelheid voor export de onderhandelingen nog gaande zijn.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1926 Tons	1925 Tons	1924 Tons
Duitschland 1 Maart	1.050.000	725.000	829.000
Tsjechoslowakije 1 Maart	790.000	591.000	454.000
Frankrijk 1 Maart	378.000	453.000	169.000
Nederland 1 Maart	232.000	160.000	106.000
België 1 Maart	175.000	204.000	84.000
Engeland 1 Maart	481.000	138.000	188.000

Europa.. 3.106.000 2.271.000 1.830.000

V.S. Atlant. havens 31 Maart 208.000 128.000 167.000

Cuba 27 Maart alle havens... 1.107.000 803.000 660.000

Totaal... 4.421.000 3.202.000 2.657.000

zoodat het totaal weder toegenomen is in vergelijking met dat van verleden jaar.

Op Java heeft de V. I. S. P. de voorloopige taxaties van oogst 1926 der bij haar aangesloten fabrieken bekend gemaakt met 29 miljoen picol.

De oogst 1925 heeft ruim 33½ miljoen pic. bedragen tegen eene voorloopige raming der V. I. S. P. van ruim 29 miljoen pic.

De markt was nog altijd zeer stil.

Hier te lande kon de aan het slot der vorige week gemelde betere stemming zich bij opening der verslagweek handhaven en New York werd vrijwel op den voet gevolgd, zoodat prijzen flink konden stijgen. Wegens realisatie-aanbod van winstnemers echter liepen deze weer wat terug om daarna in sympathie met New York weder aan te trekken. De markt sloot op f 16½ voor Mei (genoteerd), f 16¾ voor Augustus (gedaan), en f 17¼ voor December (geaan).

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 31 Maart 1926.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn gedurende de afgelopen week wat vaster geweest. Sedert ons laatste bericht tot gisteren bedroeg deze stijging ruim een farthing en loopende maand futures sloten 13 punten hooger. Vanmorgen opende de markt wederom 3 tot 5 punten lager. Wat Egyptische stapels betreft, zijn prijzen, sedert het laagste punt van 15 d. verleden week Maandag, een penny per pond gestegen, daar F.G.F. Sakel spot gisteren te Liverpool circa 16 d. noteerde. Er loopen geruchten, dat ten gevolge van het slechte weer een aanzienlijk gedeelte opnieuw gepland zal moeten worden. De markt bleef, zoowel voor spot als futures, voor alle soorten lusteloos en loco-verkopen bedroegen de vorige week slechts 25.000 balen.

Over de Amerikaansche garenmarkt valt weinig nieuws te vermelden. Spinners van grovere garens rapporteeren, dat hun positie onveranderd is en verkoopers zich uitsluitend tot kleine hoeveelheden voor spoedige levering beperken. Wij vernemen echter, dat er ten minste één belangrijke post is afgesloten en men zegt, dat de prijs beter is, dan wat een week geleden bedongen had kunnen worden. Over het algemeen zijn zaken in medio nummers, zoowel twist als weft, slechts van weinig betekenis, en hoewel er een aanzienlijke vraag is naar de fijnere nummers voor

dhooties, zijn de geboden prijzen niet schitterend. In ring-garens gaat hier en daar wat om; enkele spinners hebben flink wat verkocht, doch de omzet in garens voor fabricatiedoelinden beperkt zich hoofdzakelijk tot directe behoefte. In getwijnde garens schijnen enkele flinke partijen voor de Midlands verkocht te zijn, als ook voor het verve van dhooties en voor den export naar het Oosten. De uitslag van de stemming voor het verlengen van den werktijd tot 35 uur per week in de Amerikaansche sectie wordt vandaag, na het ter perse gaan van dit bericht, bekend gemaakt. In Egyptische soorten heeft de stijging van het ruwe materiaal meer vraag gebracht en enkele verbruikers hebben flinke posten in 60er en fijnere nummers zoowel twist als weft geplaatst. Er kon zelfs nog meer gedaan zijn, indien spinners tot grootere concessies bereid waren geweest. In getwijnde garens gaat slechts weinig om voor direct gebruik, hoewel enkele doubleurs rapporteeren, dat Poplin garens beter gevraagd zijn dan eenigen tijd geleden.

De doekmarkt is deze week iets meer optimistisch en er heerscht een betere toon. Of dit het resultaat is van de vastere stemming van het ruwe materiaal valt moeilijk uit te maken. Over het algemeen gaat er nog weinig om; hoewel de meeste markten hun aandeel bijdragen, zoodat Indië niet langer de overheerschende factor is. Als een regel verhoogden fabrikanten hun prijzen nog niet, doch het wordt lastiger concessies te verkrijgen. Het valt moeilijk iets definitiefs te rapporteeren, hoewel men wel zou zeggen, dat de stemming over het algemeen beter is met een eenigszins beteren onderstroom van orders.

24 Mrt. 31 Mrt. Oost. koersen. 23 Mrt. 30 Mrt.

Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br. Indië 1/6 1/5½
F.G.F. Sakellaridis 15,35 15,85 T.T. op Hongkong 2/3¼ 2/3¾
G.F. No. 1 Oomra 6,35 6,50 T.T. op Shanghai 2/11¼ 2/11½

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	1 April 1926	26 Maart 1926	19 Maart 1926	1 April 1925	1 April 1924
New York voor Middling ...	19,35 c	19,25 c	19,30 c	24,90 c	28,50 c
New Orleans voor Middling	18,37 c	17,96 c	18,37 c	24,70 c	28,63 c
Liverpool voor Middling ...	10,16 d	10,16 d	10,08 d	13,65 d	17,51 d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '25 tot 26 Mrt. '26	Overeenkomstige periode 1924/25	1923/24
Ontvangsten Gulf-Havens.	8523	8663	6067
„ Atlant. Havens.			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1878	2263	1466
„ „ 't Vasteland etc.	3677	3804	2656
„ „ Japan.....	915	807	519

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	26 Mrt. '26	Overeenkomstig tijdstip 1925	1924
Amerik. havens.....	1201	1041	629
Binnenland	1726	835	615
New York	36	198	147
New Orleans	357	278	131
Liverpool	568	758	406

KOFFIE.

Na afsluiting van het vorige bericht was de markt feitelijk slechts enkele dagen geopend. De stemming bleef echter gedrukt, hoofdzakelijk tengevolge van de aanhoudende pogingen van Brazilië om door concessies op de prijzen koopers te lokken, en ten slotte tevens ten gevolge van een particulier telegram uit New York, vermeldende dat de vertegenwoordiging van de Vereenigde Staten van Amerika in Brazilië den volgenden Santos-oogst raamt op 12, wellicht 14 miljoen balen. Naar aanleiding van een en ander liepen ook ten onzent op de termijnmarkt de prijzen, in de eerste plaats van de verst verwijderde maanden, terug, namelijk voor het Santos-contract van 1 tot 2½ ct. en voor het Gemengd contract van 5/8 tot 1½ ct. Op de loco-markt was het, zooals trouwens in de stille week bijna altijd het geval is, zeer kalm.

Volgens de zoeven verschenen Statistiek van de Firma

G. Duuring & Zoon te Rotterdam, is in Maart de Aanvoer geweest als volgt:

	1926 balen	1925 balen	1924 balen
in Europa	1.054.000	941.000	1.130.000
„ Ver. Staten v. Amerika	965.000	974.000	984.000
Totaal....	2.019.000	1.915.000	2.114.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste drie maanden van het jaar bedroegen 5.442.000 balen tegen 4.963.000 balen in 1925 en 5.565.000 balen in 1924.

De Afeveringen in Maart waren:

	1926 balen	1925 balen	1924 balen
in Europa	876.000	834.000	1.024.000
„ Ver. Staten v. Amerika	1.020.000	738.000	906.000
Totaal....	1.896.000	1.572.000	1.930.000

De Afeveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste drie maanden van het jaar waren 5.622.000 balen tegen 4.619.000 balen in 1925 en 5.674.000 balen in 1924.

Ook ditmaal komt de belangrijke toename der Afeveringen in de afgelopen maand, vergeleken tegen verleden jaar, bijna geheel voor rekening van Amerika. Het cijfer der gezamenlijke Afeveringen in de eerste drie maanden toont, zooals uit de hierboven gegeven cijfers blijkt, tegenover verleden jaar eene vermeerdering aan van niet minder dan 1 Millioen balen. Men is geneigd hieruit af te leiden, dat de onzichtbare voorraden in het begin van dit jaar alom werkelijk tot het uiterste waren afgenomen en de aanvulling toen niet meer op zich heeft kunnen laten wachten.

De zichtbare Wereldvoorraad was op 1 April 1926 4.786.000 balen tegen 4.788.000 balen op 1 Maart 1926 en 5.389.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, welke op 18 Maart 1926 3.924.000 balen bedroegen tegen 4.214.000 balen op 1 Maart 1926 en 3.359.000 balen op 1 Maart 1925).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping zijn thans ongeveer 98/- a 99/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 99/- a 101/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, bedragen 83/- a 84/-.

In de prijzen van Robusta op aflading kwam weinig verandering. Indië blijft met de noteeringen, in verhouding tot de hier geldende loco-waarde, hoog. Op het oogmerklijk zijn de aanbiedingen:

Palembang Robusta, April/Mei verschepping, 46 ct., Palembang Robusta, Mei/Juni verschepping, 45½ ct., W.I.B. f.a.q. Robusta, April/Mei verschepping, 55½ ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteeringen werden verleden week verlaagd voor Superior Santos van 65 ct. op 64 ct. per ½ K.G. en voor Robusta van 56 ct. op 55 ct.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good				
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
6 Apr.	54 7/8	51 1/2	49	48	50	47 1/8	45	43 3/8
30 Mrt.	55 7/8	53 1/2	51 1/4	50 3/8	50 7/8	48 3/8	46 1/2	45
23 „	55 7/8	53 3/8	52	50 1/4	50 3/8	48 1/2	46 1/2	45 1/4
16 „	57	53 3/4	52 1/8	51 1/4	51	48 1/2	47 1/8	45 7/8

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldend gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Juli	Sept.	Dec.
5 Apr.	\$ 16,50	\$ 16,05	\$ 15,65	\$ 15,06
29 Mrt.	„ 17,30	„ 16,80	„ 16,35	„ 15,90
22 „	„ 17,10	„ 16,70	„ 16,30	„ 15,85
15 „	„ 17,45	„ 16,83	„ 16,27	„ 15,90

Rotterdam, 6 April 1926.

KOFFIE IN 1925.

Het jaaroverzicht in het Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Rotterdam over 1925 vangt aan met een overzicht van den zichtbaren wereldvoorraad volgens de statistiek van de heeren G. Duuring en Zoon, waaruit blijkt, dat deze voorraad op 31 December 1925 5.164.000 balen beliep. Het overzicht gaat dan als volgt verder:

Uit dezelfde statistiek blijkt, dat de afleveringen aan de hoofdmarkten van Europa en de Vereenigde Staten van Amerika hebben bedragen.

Jaren	Europa.	Vereenigde Staten van Amerika.	Te zamen.
	Balen.	Balen.	
1925	9.481.000	9.488.000	18.969.000
1924	9.981.000	10.709.000	20.690.000
1923	9.240.000	10.585.000	19.825.000
1922	8.238.000	9.654.000	17.892.000
1921	8.094.000	9.958.000	18.052.000

Tot toelichting van het hierboven genoemde cijfer van den zichtbaren wereldvoorraad dient er nog op gewezen, dat feitelijk bij de 5.164.000 balen nog moet worden geteld de voorraad, in de gouvernementsspakhuisen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo teruggehouden en bedragende 4.383.000 balen. Ook verleden jaar was een hoeveelheid, die toen echter niet officieel bekend was gemaakt en op ongeveer 4 miljoen balen werd geschat, teruggehouden. De werkelijke wereldvoorraad van 1925 bedroeg dus 9.547.000 balen tegen ongeveer 9.384.000 balen het vorige jaar.

Wat de afleveringen betreft, geeft het cijfer van 1925 een vermindering aan van niet minder dan 1.721.000 balen tegenover het vorige jaar en zelfs van 856.000 balen in vergelijking met 1923. Deze teruggang wijst ontwijfelbaar op een vermindering van het wereldverbruik, waarover nader onder het hoofd „Handel” nog een toelichting volgt.

De maandcijfers, gepubliceerd door de makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk, gaven voor Nederland de volgende getallen:

Invoeren in Nederland

Herkomst	van 1 Januari tot 31 December		
	1925. Balen.	1924. Balen.	1923. Balen.
Nederlandsch Oost-Indië ..	417.100	433.400	161.900
Brazilië	916.400	1.264.300	949.400
Centraal Amerika en West-Indië	688.200	646.300	384.300
Afrika	76.700	52.300	15.800
Verschillende landen	128.400	145.000	191.600
Te zamen	2.226.800	2.541.300	1.703.000

Afleveringen uit Nederland

	van 1 Januari tot 31 December		
	1925. Balen.	1924. Balen.	1923. Balen.
Alle soorten	2.058.700	2.493.900	1.916.400

Voorraad in Nederland

Herkomst	op 31 December		
	1925. Balen.	1924. Balen.	1923. Balen.
Nederlandsch Oost-Indië ..	133.800	78.900	35.900
Brazilië	154.800	98.100	92.100
Centraal Amerika en West-Indië	106.300	46.200	55.700
Afrika	5.500	8.700	500
Verschillende landen	5.000	5.300	6.100
Te zamen	405.400	237.200	190.300

Handel. Kon in het verslag over 1924 worden gezegd, dat het jaar voor den koffiehandel bepaald gunstig was, ditmaal kan niet anders worden vermeld dan dat 1925 in enkele opzichten moeilijk en in vele opzichten zelfs ongunstig is geweest. In hoofdzaak was dit te wijten aan de groote prijsschommelingen, waardoor bij de koopers het noodige vertrouwen ontbrak en bijna overal niet anders gekocht werd dan „van de hand in den mond.” Bovendien bemoeilijkte — en dit geldt wel in bijzondere mate voor den uitvoerhandel van ons land — de slechte economische toestand van verschillende landen van Centraal-Europa den uitvoer daarheen in hooge mate, terwijl door de hooge prijzen, die gedurende een groot gedeelte van het jaar voor het artikel golden, het verbruik ongetwijfeld heeft geleden. In het jaar-overzicht van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam wordt het wereldverbruik in 1925 geschat op ongeveer 20.500.000 balen tegen ongeveer 21.500.000 balen in 1924, dus een vermindering van ongeveer 1.000.000 balen.

Ten slotte werd de handel in hooge mate bemoeilijkt door

het buitengewoon groote deurt, dat het grootste gedeelte van het jaar op de termijnmarkt bestond (in den loop van September was er zelfs één oogenblik, waarop de loopende maand 15 ct. hooger genoteerd stond dan September 1926). De voorzichtige handel namelijk is gewoon om tegen zijn voorraden, of althans tegen een gedeelte daarvan, op de termijnmarkt te verkoopen, een maatregel, waartoe bij hooge prijzen natuurlijk nog meer aanleiding bestaat dan bij lage. Dit jaar echter stonden, zooals hierboven reeds gezegd, de verre maanden op de termijnmarkt steeds veel lager dan de dichtbijzijnde en het gevolg hiervan was, dat de prijzen der late maanden bij het dichterbijkomen steeds langzaam aantrokken, terwijl de locowaarde van het artikel niet veranderde of in vele gevallen zelfs daalde. Het kwam dan ook meermalen voor, dat op voorraden zowel als op de daartegen verkochte termijnen niet onbelangrijk verlies werd geleden.

Het aandeel, dat Nederland in den wereldhandel heeft gehad, was, niettegenstaande de hierboven geschetste moeilijkheden, toch nog zeer belangrijk, hoewel niet zoo groot als het vorige jaar, n.l.:

	Europa en Verenigde Staten van Amerika Balen.	Nederland. Balen.	Aandeel van Nederland in het geheel.
Invoeren 1924 ..	20.772.000	2.541.300	12,2 %
„ 1925 ..	19.270.000	2.226.800	11,5 „
Afleveringen 1924	20.690.000	2.493.900	12, „
„ 1925	18.969.000	2.058.700	10,9 „

Bovendien werden ook dit jaar belangrijke hoeveelheden voor Nederlandsche rekening rechtstreeks van de productielanden (in hoofdzaak van Brazilië en van Nederlandsch-Indië) naar verschillende vreemde havens verscheept.

De loop der prijzen was voor de officieel aan de markt genoteerde soorten in 1925 alhier als volgt:

loco Superior Santos: 75, 76, 70, 72, 65 ct. per $\frac{1}{2}$ K.G.

„ Robusta W.I.B.: 64, 61, 63, 56 „ „ „ „

Zooals uit bovenstaande cijfers blijkt, werd in dit jaar voor Santos-koffie een prijs bereikt, nog iets hooger dan in 1924, toen de hoogste notering 75 ct. is geweest, terwijl voor Robusta het hoogste cijfer van 64 ct. ook in 1924 heeft gegolden.

Bijna gedurende 't heele jaar zijn ten gevolge van den loomengang van zaken de prijzen in ons land steeds lager en soms zelfs belangrijk lager geweest dan die, welke in de productielanden werden gevraagd. De groote schommelingen hielden in hoofdzaak verband met de houding van het grootste productieland, Brazilië, welke op haar beurt voor een groot deel beïnvloed werd door den loop van den wisselkoers aldaar.

Wat Brazil-koffie betreft, zoo hield ook dit jaar het zeer groote prijsverschil tusschen deze soort en Robusta-koffie onafgebroken aan, afwisselend tusschen 8 en 13 ct. Dit was voor een deel nog steeds te wijten aan de mindere kwaliteit van een groot gedeelte van den Santos-oogst, waardoor de werkelijk goede soorten buiten verhouding hooge prijzen opbrachten, en voor een ander deel aan den druk, waaronder het Robusta-product in Indië dit jaar dikwerf had te lijden.

Van Robusta-koffie bleef de prijs voor gewone W.I.B. f.a.q. (fair average quality) op prompte verscheping van Indië in het begin van het jaar op ongeveer 60 ct. gehandhaafd, om daarna te dalen tot ongeveer 50 ct., wederom te stijgen tot ongeveer 57 ct., te dalen tot ongeveer 50 ct., te stijgen tot ongeveer 55 ct. en ten slotte te dalen tot ongeveer 50 ct. De ordinaire soorten gewone bereiding (hoofdzakelijk Palembang) op prompte verscheping hadden een prijsverloop van ongeveer 58, 45, 50, 45 $\frac{1}{2}$, 50 ct. Ook in de betere soorten gewone bereiding van Sumatra, als Mandheling, Moeara Laboe, Bengkoelen, Korintjie, enz., werden belangrijke hoeveelheden gedaan, afwisselend ongeveer 2 à 5 ct. boven Palembang.

Van Nederlandsch Oost-Indië waren ook dit jaar de aanvoeren van de fijnere soorten in ons land gering. West-Indische Bereiding kwam zeer weinig; van Timor was daarentegen de aanvoer niet onbelangrijk. De prijs van deze soort was in het begin van het jaar ongeveer 80 tot 83 ct. c.i.f. en na een daling in den loop van het jaar sloten de prijzen aan het einde op ongeveer dezelfde cijfers. Het aanbod van Bali, gele en bruine Macassar en dito Padang was klein en de prijs zeer hoog. Voor de mooi kleurige kwaliteiten van laatgenoemde twee soorten was de prijs buitengewoon hoog en bereikte in sommige gevallen een stand van 120 tot 130 ct.

Liberia kwam ook dit jaar hoofdzakelijk van Suriname. De prijs daalde op ongeveer 53 ct. en steeg daarna tot ongeveer 66 ct.

Van de Centraal-Amerikaansche en West-Indische soorten bestonden de aanvoeren hoofdzakelijk uit Columbia, Salvador Guatemala en Venezuela. De prijzen van de grove, kleurige kwaliteiten openden op 85 tot 88 ct., om daarna te dalen tot ongeveer 68 à 72 ct., wederom te stijgen op 78 tot 82 ct. en na

een inzinking in de maanden October/November het jaar te sluiten op 82 tot 85 ct.

De omzet op de termijnmarkt alhier was in 1925 wederom groter dan in het vorige jaar, n.l. 977.500 balen, tegen 741.500 balen in 1924 en 587.500 balen in 1923. De omzet van dit jaar is te verdeelen in 638.000 balen op het Santos-contract en 339.500 balen op het 20 Juli 1925 ingevoerde gemengd contract. Dit laatste werd tot dien datum alleen te Amsterdam genoteerd, terwijl te Rotterdam alleen het Santos-contract bestond. Ten einde echter den termijnhandel tusschen beide plaatsen te bevorderen, werd te Rotterdam besloten het gemengd contract naast het Santos-contract te noteren.

De noteringen waren:

3 Januari 1925.

	1925	Santos-contract
per Januari	1925	60 $\frac{7}{8}$ ct.
„ Maart	1925	60 $\frac{7}{8}$ „
„ Mei	1925	60 „
„ September	1925	57 $\frac{1}{8}$ „
„ December	1925	56 $\frac{1}{8}$ „

13 Mei 1925.

	1925	Santos-contract
per Mei	1925	44 $\frac{7}{8}$ ct.
„ September	1925	39 $\frac{1}{4}$ „
„ December	1925	37 „
„ Maart	1926	36 „

20 Juli 1925.

	1925	Santos-contract	Gemengd contract
per Juli	1925	52 $\frac{3}{8}$ ct.	49 $\frac{3}{4}$ ct.
„ September	1925	49 $\frac{3}{8}$ „	46 $\frac{7}{8}$ „
„ December	1925	44 $\frac{3}{8}$ „	41 $\frac{1}{8}$ „
„ Maart	1926	41 $\frac{1}{2}$ „	39 „
„ Mei	1926	40 $\frac{3}{8}$ „	37 $\frac{3}{4}$ „

30 December 1925.

	1926	Santos-contract	Gemengd contract
per Januari	1926	55 $\frac{1}{8}$ ct.	51 $\frac{7}{8}$ ct.
„ Maart	1926	55 $\frac{1}{8}$ „	50 $\frac{1}{4}$ „
„ Mei	1926	52 $\frac{1}{8}$ „	48 $\frac{3}{8}$ „
„ September	1926	50 $\frac{1}{8}$ „	46 $\frac{1}{2}$ „
„ December	1926	50 $\frac{1}{8}$ „	45 „

De schrijver laat dan een oogaaf volgen van de opbrengst en de raming der oogsten van Java, Sumatra, Celebes en Bali, welke in 1923 en 1924 resp. 1.031.432 en 971.442 picols beliepen en die door de heeren Gijsselman en Steup en Lidgerwood Ltd. te Batavia voor 1925 op 1.072.248 picols worden geraamd.

Daarna gaat hij voort:

Zooals reeds in het vorige verslag vermeld, waren in de tweede helft van 1924 belangrijke hoeveelheden van den Robustaoogst 1925 van Java en van Sumatra naar Nederland verkocht. Ook in het begin van 1925 werd nog van verschillende ondernemingen de oogst of een gedeelte daarvan verkocht, doch, hoewel dit niet met volkomen juistheid is na te gaan, mag toch worden aangenomen, dat de vóórverkoop van Robusta oogsten dit jaar niet den omvang heeft bereikt van verleden jaar.

In het laatste gedeelte van 1925 werd reeds weder van eenige ondernemingen de oogst 1926 naar Nederland afgedaan.

Zooals uit de hiervoor opgenomen statistiek blijkt, is de aanvoer van koffie uit Centraal-Amerika en West-Indië in Nederland wederom groter geweest dan verleden jaar (688.200 balen tegen 646.300 balen in 1924 en 384.300 balen in 1923), terwijl ook weder belangrijke hoeveelheden voor Nederlandsche rekening rechtstreeks naar andere Europeesche havens zijn verscheept.

Ook ditmaal zijn in het najaar reeds flinke contracten van den nieuwen oogst, die in het begin van 1926 regelmatig tot verscheping gaat komen, naar Nederland afgesloten, hoofdzakelijk van Guatemala, Salvador en Columbia, doch ook, hoewel in mindere mate, van Venezuela, Haïti en Porto Rico. De belangstelling was ditmaal echter niet zoo groot als verleden jaar en de prijzen, die bij den aanvang in September schommelden van \$ 31,50 tot \$ 34, — kost en vracht voor grove, goedkleurige Salvador, al naar gelang van de kwaliteit, zakten later iets in.

De Rio- en Santos-oogsten (1 Juli tot 30 Juni) hebben bedragen:

	1924/25 Balen.	1923/24 Balen.	1922/23 Balen.	1921/22 Balen.	1920/21 Balen.
Rio . . .	3.161.000	3.620.000	2.669.000	3.695.000	3.305.000
Santos . .	9.383.000	10.326.000	6.759.000	8.188.000	10.501.000
Te zamen.	12.544.000	13.946.000	9.428.000	11.883.000	13.806.000

Ook ditmaal zij hierbij opgemerkt, dat in het oog moet worden gehouden, dat het gewoonte is voor elk jaar als oogst aan te nemen de hoeveelheid, die uit de binnenlanden naar de afscheephavens wordt afgevoerd. In 1925 ging de Braziliaansche regeering voort met het verlenen van steun aan het artikel door de dagelijksche ontvangsten, zoowel in Santos als in Rio, kunstmatig te beperken. Tot nu toe werd deze beperking, voor wat Santos betreft, geregeld door het gouvernement van den staat Sao Paulo, doch in 1925 werd een verdedigings-comité opgericht onder den naam van Instituto Paulista de Defesa Permanente do Café, dat de geheele zoogenaamde „verdediging” van de koffie (dus ook de beperking der aanvoeren in de afscheephavens) zelfstandig te leiden kreeg. Dit instituut beperkte het geheele jaar de aanvoeren zoodanig, dat van een belangrijk aanzwollen der voorraden in Rio en in Santos geen sprake kon zijn en het gewolg hiervan was, dat op 30 Juni 1925 (het einde van den oogst 1924/25) in het binnenland van Sao Paulo nog achter was gebleven een hoeveelheid van 1.786.000 balen. Het hierboven genoemde cijfer van 9.383.000 balen voor den Santos-oogst 1924/25 bestaat dan ook uit wat op 30 Juni 1924 van den oogst 1923/24 nog in het binnenland kunstmatig teruggehouden was en in 1924/25 het eerst tot afvoer naar Santos kwam, en uit wat van den oogst 1924/25 tot afvoer naar Santos kon worden gebracht.

Op 31 December 1925 bestond het in het binnenland van Sao Paulo teruggehoudene uit 4.383.000 balen.

Ten slotte slaagde het verdedigings-instituut, nadat het gedurende het geheele jaar vruchteloos had beproefd een leening te sluiten in Amerika (hetgeen afstuitte op den onwil van de Amerikaansche regeering om door de bankiers gelden te laten verstrekken, welke dienen moesten om den prijs van het artikel hoog te houden), er in om te Londen een leening onder te brengen van 10 miljoen pond sterling met een rente van 7½ %. De uitgifte van de helft heeft reeds in de eerste dagen van Januari 1926 te Londen en in Nederland en Zwitserland plaats gehad. Met dit geld zal het nu mogelijk zijn om op kunstmatig teruggehouden koffie voorschotten te verlenen en zoo noodig ook op andere wijze te trachten het doel, hoog houden van de koffieprijzen, te verwezenlijken.

Geruchten, reeds in het einde van 1924 verspreid, volgens welke in Brazilië de Stefanodorus (een boorkever, die de koffieboon aantast) was opgetreden, hielden ook in den aanvang van 1925 aan, doch tot nu toe is niet gebleken dat ernstige schade aan het product is teweeg gebracht.

De oogstramingen voor 1925/26 en 1926/27 zijn als volgt;

	1925/26. Balen.	1926/27. Balen.
Rio.....	3.750.000	2.650.000
Santos.....	8.750.000	9.250.000
„ overschot vorigen oogst	1.786.000	—
Victoria, Bahia en Pernambuco	1.230.000	1.450.000
Te zamen.....	15.516.000	13.350.000

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7 ¹)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4 ¹)	
5 April 1926	137.000	25.600	1.370.000	26.500	71 ¹ / ₁₆
29 Mrt. 1926	176.000	25.325	1.398.000	27.000	71 ¹ / ₆₄
22 „ 1926	208.000	25.675	1.360.000	27.000	71 ¹⁵ / ₆₄
6 April 1925	164.000	37.450	2.050.000	39.500	57 ¹ / ₁₆

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
31 Mrt. 1926 ...	16.000	3.344.000	108.000	7.182.000
4 April 1925 ...	12.000	2.807.000	171.000	7.840.000

¹) In Reis.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Maart in duizenden balen.

	1926	1925	1924	1923	1922
Voorraad in Europa..	1.423	1.572	1.274	1.930	1.835
Stoomend } Brazilië ..	495	411	880	509	914
n. Europa } Oost-Indië.	46	19	38	4	11
	1.964	2.002	2.192	2.443	2.760
Voorraad Ver. Staten	798	652	574	1.091	1.453

Stoomend naar Ver. Staten	Brazilië ..				
	516	377	598	634	321
	3.278	3.031	3.364	4.168	4.534
Voorraad in Rio	252	241	235	1.232	1.982
„ „ Santos..	1.235	1.845	638	2.056	2.767
„ „ Bahia ..	23	39	29	24	45
Totaal	*4.788	*5.156	4.266	7.480	9.328
Op 1 Februari	*4.802	*5.256	4.220	7.739	9.289
	1925	1924	1923	1922	1921
Op 1 Juli	*5.085	*5.071	5.340	8.639	8.750

* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Sao Paulo..

1 Juli 1924	4.592.000 balen
28 Febr. 1925	3.359.000 „
1 Juli 1925	1.786.000 „
31 Jan. 1926	4.329.000 „
15 Febr. 1926	4.204.000 „

THEE.

De theemarkt bevond zich in de afgelopen week vrijwel in vacantie-stemming, terwijl de Londensche veilingen zich bepaalden tot een veiling van slechts 16.500 kisten Britsch-Indische thee op Maandag 29 en van niet meer dan 8.300 kisten Ceylon thee op Dinsdag 30 Maart, waarna de vacantie intrad. De stemming op die veilingen bleef vast met prijzen, die eer fractioneel hooger waren.

Londen blijft ook deze week gesloten, terwijl men hier in afwachting is van de Amsterdamsche veiling van 8 dezer.

De statistiek over Maart van het Thee-Etablissement alhier, geeft aanvoeren te zien ten bedrage van 28.138 kn. Ned.-Indische thee, waartegenover afleveringen staan ten bedrage van 19.910 kn., zoodat de totale voorraden in entrepôt van 40.671 kn. op ult^o Februari toegenomen zijn tot 48.899 kn. op ult^o Maart. De voorraad in entrepôt in handen van den handel is daarentegen van 27.736 kn. op ult^o Februari afgenomen tot 25.514 kn. op ult^o Maart.

RUBBER.

Gedurende de afgelopen week toonde de rubbermarkt met het oog op de aanstaande feestdagen slechts weinig verandering. De stemming was zeer kalm; koopers evenals verkoopters hielden zich gereserveerd.

De slotnoteeringen luidden:

Ia Crêpe:	einde voorafgaande week:	
Maart	1.67 ¹ / ₂	1.67 ¹ / ₂
April/Juni	1.58	1.62 ¹ / ₂

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Maart 1926.

Importeurs:	Voorr.	Aanv.	Verk.	Voorr.
	1 Jan. 1926	tot 31 Mrt.	tot 31 Mrt.	op 31 Mrt.
	(in pakken).			
J. A. Bergvelt	—	1118	1118	—
H. G. Th. Crone.....	20	848	868	—
Van Eeghen & Co.....	362	1032	874	520
N.V. Handel en Cultuur Mij. v/h. Smidt & Amesz q.q. Edgar & Co's Handel Mij. Soerabaja	—	2441	1883	558
Hand. Verg. v/h. Reiss & Co.	—	1472	1472	—
Jacobson v. d. Berg & Co...	—	396	396	—
M. Kolthoff	—	227	227	—
Koning, Teves & Co.	—	1032	1032	—
Landb. Mij. „Geboegan”...	—	186	186	—
Maintz' Productenhandel..	—	2978	2106	872
Mirandolle, Votte & Co...	—	2987	2885	102
Ned. Kolon. Handelsvereen.	—	1692	1608	84
Tiedeman & van Kerchem.	—	1328	1130	198
Weise & Co.....	118	794	492	420
Order	—	4044	3750	294
	500	22575	20027	3048

RIJNVAART.

Week van 28 t/m. 3 April 1926.

De algemeene toestand bleef onveranderd. Ertsvrachten bedroegen fl. 0.20 met ¹/₄ en fl. 0.30 met ¹/₂ lostijd. Sleeploon varieerde tusschen het 22¹/₂ en 25 cents tarief.

De waterstand bleef gunstig.

In de Ruhrhavens werden de verschepingen van kolen geringer en bedroeg de vracht voor exportkolen Mk. 0.40 met vrij sleepen.